

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ISSN 1513-2838

ปัญญาจักษุ

วารสารรายสองเดือน ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔๑ เดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๕๙

000498

สมเด็จพระญาณวโรดม อุปนายกสภามหาวิทยาลัยฯ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ฮึก) ภาวนาวิสุทธิคุณ อธิการบดี พร้อมด้วยผู้บริหาร
ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ "อาคาร ๘๐ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์"
ณ วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ปัญญาจักขุ

สารบัญ

- ๓ ญาณวโรตตมโตมณีนัยคาถา
- ๔ ขอบบ้น้อมเคารพสมเด็จพระญาณวโรตตม
- ๕ สิมเด็จพระญาณวโรตตม ๙๐ ปี
- ๗ เมตตาทธรรม : คุณธรรมสำคัญของการดำรงอยู่และความเจริญของโลก
- ๑๑ ท่านเจ้าคุณเสนาฯ
- ๑๖ พระจอมเกล้ามหาดราช พระอภัยนริยภาวตั้งทางการศาสนา
- ๒๒ Welcoming and sending the dead (pret)
- ๒๔ นีราศนิเวศินเสนต์
- ๒๗ ชาวิกธรรม ย่ำอินทรีย์
- ๓๒ กรรมศึกษา ทฤษฎีการตายแล้วเกิดฯ
- ๓๘ การศึกษานอกโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา
- ๔๒ ท่องยักธราลตามหาขณูยาม
- ๔๕ เศรษฐีขอลา
- ๔๖ สุนทรียศาสตร์ในเรื่องพระนางสามาวดี

ยินดีรับพิจารณา บทความ สารคดี บทความ และอื่นๆ เพื่อพิมพ์เผยแพร่เป็นวิทยาทาน
 ในนิตยสารปัญญาจักขุ ความยาวประมาณ ๑-๓ หน้ากระดาษเอ ๔ หากยาวควรแบ่งเป็นตอนๆ
 ส่งทางไปรษณีย์ ถึง พระมหา ดร.ไพฑูริย์ รุจิมิตโต บรรณาธิการบริหาร

ประธานที่ปรึกษา :

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์

ที่ปรึกษา :

พระธรรมวิสุทธิกวี, พระเทพดิลก, พระราชเมธากรณ์,
พระเทพวิสุทธิกวี, พระราชญาณปริชา พระราชพิศาลมณี,
พระราชดิลก, พระศรีมงคลเมธี, พระวินัยเมธี,
พระเมธีธรรมสาร พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์,
พระมหา ผศ.ดร ประคุณ คุณธมโม,พระครูธีรสาร
ปริยัติคุณ ,พระมหาบุญศรี ภาณวฑฺฒ,พระมหาวิทยา
ปริบูรณ์เสีโล, พระมหา ผศ ปัญญา ปณณาฑฺฒ,
ศ.ชวช ปุณโณทก, นายวศิน อินทสระ, ผศ.ดร พรชัย
พัชรินทร์ตะนกุล, น.อ ประยงค์ สุวรรณบุบผา,
นายนิยาม ทองเป็นใหญ่, นายเสมอ กลิ่นหอม,
นายศักดิ์ชาย พุดเพราะ, ผศ ชวช หอมทวนลม

บรรณาธิการบริหาร :

พระมหา ดร.ไพฑูรย์ รุจิมีโต

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ :

ดร สุวิญ รักรษ์สัตย์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:

พระครูปลัดกิตติคุณวัฒน์

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา :

ผศ จ่านง คันธิก

กองบรรณาธิการ :

พระมหา ดร สมศักดิ์ ญาณโพธิ์, พระมหาศิลาปะ
สิปประมโฆพระมหาพงษ์พิสิฎฐ์ จานวโร พระมหาสมัค
มหาวิโร, พระมหาทองเชิด กตปุณโญ, พระมหามงคล
ชนดิธิโร, ผศ บรรเทิง พาพิจิตร, ผศ เสถียร วิพรหมา,
ดร สุกิจ ชัยมุสิก,นายเพียร สัมพันธ์มาส, นายบุญสิน
บุตรพรหม,นายประยูร ฉิมมาลุย, นายภิเชก ดั่งสูงเนิน,
นายพีรพัฒน์ รัตนเศรษฐ์, นายสมหมาย สายแก้ว

ผู้จัดการ :

พระมหาสมศรี ปริญญาสิริ

ผู้ช่วยผู้จัดการ :

นายแหวนทอง บุญคำ

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย

นายนรา สิตสังข์

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

สำนักงาน : กองวิชาการ มจร ถ.พระสุเมรุ

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร.๐๒๒๘๑-๖๔๒๗ โทรสาร ๐๒๒๘๑-๐๒๙๔

พิมพ์ที่ : หจก จงเจริญการพิมพ์ ๒๕๓

สี่แยก สำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร ๐ ๒๒๒๒-๔๕๖๒

เนื่องด้วย บรรณาธิการผู้มีความสามารถคือ ผศ.ชวช หอมทวนลม ได้เดินทางไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่อินเดีย จึงต้องเปลี่ยน บก.ชั่วคราว ผมมารับหน้าที่นี้ตั้งแต่ฉบับที่ ๔๐ ความคล่องตัวน้อยกว่าท่าน บก. ชวช อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามทีมงานหลายท่านบอกว่า จะช่วยกันทำต่อไปอย่างหวังผล คือ ความยั่งยืนของงามของวารสารฉบับนี้

ขณะที่กำลังเขียนบทบรรณาธิการอยู่นี้ (๑ มีนาคม ๔๘) เหตุการณ์บ้านเมืองกำลังถึงจุดเปลี่ยนแปลง (หรือไม่เปลี่ยน) เมื่อนายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาฯ กำหนดเลือกตั้งใหม่วันที่ ๒ เมษายน แต่ตามสถานการณ์แล้วไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า จะมีกำหนดเลือกตั้งหรือไม่ ทั้งนี้ต้องคิดถึงพระพุทธรศาสนสุภาสิตว่า

อนิจฺฉิตฺตมฺปิ ภวติ จินฺฉิตฺตมฺปิ วินศฺชติ
สิ่งที่ไม่คาดคิด ย่อมมีขึ้นได้ แม้สิ่งที่คิดไว้ก็ปลาดนการได้ในฐานะ พุทธศาสนิกสามารถนำสุภาสิตนี้มาเตือนใจได้เสมอ

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ สมเด็จพระญาณวโรดม (สนฺตฺจฺจฺวโร) อุปนายกสภามหาวิทยาลัย ผู้มีส่วนก่อตั้ง มจร และมีคุณูปการแก่มหาวิทยาลัยตั้งแต่เริ่มต้น จะมีอายุครบ ๘๐ ปี ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ปัญญาจักขุ ได้มีส่วนร่วมในการฉลองกุศลกิจด้วยบทความของศิษย์หลายท่านดังปรากฏในเล่ม ทั้งหมดนี้ด้วยความเคารพยิ่งจากกอง บก. ปัญญาจักขุ ผู้เป็นศิษย์ทุกท่านทุกคน.

ผศ.จ่านง คันธิก

ฉาณวโรตุตมโถมนียคาคา

นคฺติ สนฺคิปรํ สุขํ	สนฺคิปรํ อนุตฺตรํ
สนฺโต กายํ จ ยสุเสว	วโจ มโน สฺสนฺตโก
สมฺมาทิฏฺฐิจฺจุเล ชาโต	ปาจิณปุปรสณฺจิตะ
โยพฺพนมฺปตฺตคาลมฺหิ	อภิปรสฺนุนมานสา
สาสเน สนฺตพฺพชฺส	อฺริ ทควา ส ปพฺพชิ
สนฺตงฺกุโรติ ฉายาย	ปากโณ พฺพชฺสาสเน
สงฺฆสฺส สงฺฆกิจฺจณฺจ	ปุเรตฺวาเนว สพฺพชิ
กหฺภูจฺานณฺจ เมตฺตตาย	หิตํ สุขํ อกาสิปี
ภูมិพลเน ราเชน	คโต ปสฺนุนมานสา
ฉาณวโรตุตมภูจฺาน	มหาเถเร สุจฺาปีโต
ผคฺคฺณเ สเณวสฺสสฺส	นวเม ทินสมฺมเด
ทสฺสคเหหิ วสุเสหิ	ปริปฺณณฺญาเย โหสิ โส
มยํ สพฺเพ สิสฺสฏฺฏาปี	กริสฺสาม ปุณฺณวามหํ.

เถโร ปเรสณฺจ หิตกฺกุโร โย
 ภิกฺขุณ วิชฺชาलयจฺานคฺาเร
 อาโท สุจีเวน มเตน สทฺธิ
 กาลานูรูปํ ปฺรลทฺธิลปิปี
 สฺตฺตคฺาภิธมฺมํ วินยณฺจ อคฺคํ
 โอวาทมาโน อนุสาสมาโน
 เลขาธิกาโร ส จิเรนํ โหสิ
 ตสฺสํ สทฺาย อฺปนฺนายโก จ

พฺพชฺโร วิมฺตฺโต กรฺณาย อาคโต
 ธมฺโม วิสิฏฺฐโ จ สุวิสุทฺธิโชตโก
 สงฺโฆ สฺสึโล อริโย อรกฺขโย
 เอเตน เสฏฺฐเจเน ติวตฺตฺเตชสา
 อมฺเหหิ เถโร ครฺุโก สฺปูชิโต
 ทีฆาย วุฑฺฒไผ อถวา อนามโย
 กาลํ นิโรโค สุขิโต วิรุพฺพโก
 ธมฺเมเน อิกฺขจํ มนโส นิรฺนฺตฺรํ
 ปฺปโปตฺโต โส นิพฺพุตฺติยาปี ยาวตฺา

นอบน้อมเคารพสมเด็จพระญาณวโรดม

น้อมนีกพุทธพจน์
เหตุสุखाโตเทียม
ภิกษุสงฆ์องค์โตเล่า
สงบพร้อมกายวจี
เกิดแล้วในสกุล
ในภาคบูรพา
มีใจเลื่อมใสยิ่ง
ชีวิตอุทิศพลี
ปรากฏในพุทธศาสน์
“สันตังกูโร” ไกร
บำเพ็ญกิจพินิตสงฆ์
สงเคราะห์ปวงประชา
กอบปรักมาครบครัน
โปรดเกล้าตั้งไว้ใน
ตำแหน่งมหาเถร
ที่ขายุดม
ปวงข้าฯ บรรดาศิษย์
พร้อมกันน้อมวันทา
พระเถระโตหนอก่อประโยชน์
สั่งสอนศิลปวิชาวิชาการ
พร้อมอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ
เป็นเลขาธิการมหาวิทยาลัย
อุปนายกสภามหาวิทยาลัย
ส่งเสริมการศึกษามานานวัน
ขอเดชาภาพพระตริยรัตน์
ให้สมเด็จพระปลอดไปรุ่งโล่งกายใจ
ที่ขายุดมผลอนามัย
ได้ประสบพบสิ่งจำเริญตา
ให้สมเด็จพระถึงซึ่งนิพพาน
สำเร็จเป็นยอดครูปฐนี

สันตบทธรรมยอดเยี่ยม
เท่าบทนั้นนั้นไม่มี
เถรเจ้าสงฆ์ไทยนี้
ทั้งมโนเสมอหนา
ปัญญาคุณมีพร้อมหนา
จังหวัดปราจีนบุรี
ในพุทธศาสนานี้
พระศาสดาแต่เยาว์วัย
ส่องประกาศฉายาสง่าใส
อุปัชฌาย์ท่านให้มา
เพิ่มมั่นคงทั่ววิชา
ด้วยเมตตาสุขกายใจ
องค์ราชันทรงเลื่อมใส
“สมเด็จพระญาณวโรดม”
ผู้จัดเจนบุญเหมาะสม
แก้สิบปีศกนี้หนา
ล้วนมีจิตโสมนัสสา
บำเพ็ญบุญหนุนทั่วกันฯ
เมตตาโปรดปวงศิษย์ทุกสถาน
ทั้งมุ่งมั่นสั่งสอนธรรมวินัย
ส่องแสงวาบเห็นทางใส
แห่งสงฆ์ไทยมหามกุฏจุดสำคัญ
ธรรมยุติกสถานสมานฉันท์
รู้ทั่วกันในวงศ์แห่งสงฆ์ไทย
เพิ่มพิพัฒน์มงคลผลสดใส
ศิษย์ทั่วไปเคารพนบบูชา
สุขกายใจไร้โรคไร้ปัญหา
ศิษย์ทั่วหน้ากราบฟังบารมี
ได้ในกาลปัจจุบันชาตินี้
แผ่บารมีแก่ศิษย์เป็นนิตย์เทอญฯ

พระเทพวิสุทธิกวี (เกษม)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนง คันธิก

ประพันธ์ถวายเป็นเถรจาริยบูชา
มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๔๕

สมเด็จพระญาณวโรคม ๑๐ ปี

สมเด็จพระญาณวโรดม (สนุนตฺถกุโร) จะมีอายุครบ ๙๐ ปี ในวันที่ ๙ มีนาคมปีนี้ ๙๐ ปี แห่งชีวิตของพระคุณท่านที่ผ่านมามีชีวิตที่มีแก่นสาร ชีวิตของท่านเกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันมากมายเฉพาะผู้เขียนเรื่องนี้เป็นคนตัวเล็ก ๆ ของสังคมและโลกอันใหญ่โตนี้ จะขอบันทึกเรื่องเล็กน้อยไว้บ้าง เพื่อประกอบเป็นอนุสรณ์ในอายุวัฒนกาลพิเศษของท่าน

ผู้เขียนเป็นศิษย์เก่า มมร. เป็นสถาบันศึกษาคณะสงฆ์ ที่ได้มีส่วนสองทางชีวิตของผู้เขียนเป็นอย่างมาก เรียกว่า จบปริญญากับเขาเพราะมี มมร. การได้ปริญญามีผลอย่างมากต่อพัฒนาการความคิดและยก

ระดับชีวิตอีกหลายด้าน มมร. มาจากไหน มาจากผู้ร่วมคิดสถาปนาสองท่าน คือ เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม และอาจารย์ สุชีพ ปุญญานุภาพ ปัจจุบันนี้อาจารย์สุชีพ ท่านได้ถึงแก่กรรม ล่วงลับไปแล้ว ไม่ว่าจะไปที่ไหน มีโอกาสพูดที่ใดสมเด็จพระญาณวโรดม คุณความดีของอาจารย์สุชีพ และการทำงานยุคบุกเบิก เรียกได้ว่าเป็นคู่กัลยาณมิตร เหมือนเทียน ๒ เล่ม ที่ส่องสว่างที่ มมร. ศิษย์ มมร. ปัจจุบันคงไม่ได้สัมผัสกับยุคบุกเบิกที่ขาดแคลนเสียทุกอย่าง ต้องต่อสู้อุปสรรคทั้งภายในคือ ความขาดแคลนอุปสรรคภายนอกคือ ความเข้าใจไม่ตรงกันของพระเถระและคฤหัสถ์บางส่วนในเรื่องพระเรียนวิทยาลัย ในที่สุดเวลาได้

พิสูจน์แล้วว่า อันไหนควรคงอยู่หรือเปลี่ยนแปลง ที่ว่านี้ไม่ต้องคิดประณามความคิดที่แตกต่างของฝ่ายใด เรื่องผ่านไปแล้วถือว่าการปรุงแต่งสิ้นสุด แต่ชวนให้นึกภาพที่ท่านทั้ง ๒ ได้ประคอง มมร. ไม่ให้แตกดับในท่ามกลางกระแสลมฝน ไม่ได้คิดว่าเป็นโชค เป็นความพยายามของมนุษย์ต่างหาก ตั้งแต่ผู้เขียนได้ยื่นท่านทั้งสอง (สมเด็จพระญาณวโรดม และอาจารย์สุชีพ) เล่าเรื่องประวัติ มมร. จะได้ยินท่านพูดยกย่องสมเด็จพระสังฆราชเจ้า (สุจิตฺโต) เจ้าคุณพระพรหมมุนี (สวฺจ) เจ้าคุณพรหมมุนี (ปุญฺญาราโม) และเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน แน่นนอนท่านทั้งสองไม่ได้ยกย่องตัวเองและเป็นไปไม่ได้ แต่พวกเราลูกศิษย์ ตระหนัก

ในข้อนี้ดี

เฉพาะผู้เขียนเองถือว่าเป็นศิษย์ยุคใหม่ ใหม่คือ มมร. ดีกว่าเดิมมาก รุ่น ๓๑ พ.ศ. ๒๕๒๑ หากได้นับถอยหลังจากรุ่น ๕๒ ถือว่าเก่าแท้ แต่เมื่อนับจากรุ่น ๑ พ.ท.ทองชัยสาร, ร.อ.สุภาพ สุภูตโย อิน, ศ.เกียรติคุณแสงจันทร์งามหรือ รุ่น ๒ อย่าง น.อ.ประยงค์ สุวรรณบุปผาถือว่าเป็นผู้เขียนยังอยู่ในรุ่นเด็กที่เริ่มแก่นิดหน่อย รุ่นโตก็แล้วแต่คงเคยเห็นภาพสมเด็จพระท่านนำให้พระในห้องประชุมแล้วให้อวาทเป็นประจำ การให้อวาทของท่านเป็นสิ่งที่มีความค่า แสดงถึงความเอาใจใส่กิจวัตร การสงเคราะห์ลูกศิษย์ ในโอวาทนั้นมีแต่การชักชวนให้อาจหาญในการศึกษา ให้มีความสามัคคี มีความเสียสละเพื่อศาสนา ฯลฯ และเกร็ดความรู้อื่น ๆ แม้การอ้าปากหา ท่านก็สอนว่า เวลาออกงานใหญ่ ระวังการอ้าปากหา มีกล้องถ่ายรูปมาก ถูกด่าถ่ายรูปกำลังอ้าปาก รูปนั้นคงอยู่นาน คนอ้าปากตายไปแล้ว รูปยังอ้าปากอยู่อีก

ผู้เขียนเองได้เคยฟังใบบุญของท่านเป็นกรณีพิเศษอยู่ คือ สมัย

เป็นพระจะกลับไปจัดงานทำบุญประจำปีอุทิศให้พระอุปัชฌาย์ที่นครศรีธรรมราช จึงกราบเรียนท่านขอไตรจีวร ๑ ไตร ไทยทาน ๑ ถาด และปัจจัย ๓๐๐ บาท ซึ่งพอรุ่งเช้าท่านนำมาจากวัดมาให้ และที่ทราบจากเพื่อนของผู้อื่น ๆ ที่จัดงานประเภทนี้ก็เคยขอกับท่านเหมือนกัน แสดงถึงการให้ของท่านมีมากมายไม่จำกัดเวลาหรือบุคคล

เมื่อจบ ศน.บ. ปี ๒๕๒๘ ท่านเรียกไปตามถึงโครงการเรียนต่อ จึงกราบเรียนว่ายังไม่ค่อยคิดเท่าไร ต้องพิจารณาถึงทุนเรียนท่านบอกให้เตรียมตัวได้ จะจัดทุนของคณะธรรมยุตให้ซึ่งผู้เขียนกราบขอบพระคุณเป็นที่สุด เห็นแสงสว่างปลายอุโมงค์ขึ้นมา เรื่องทุนเรียนนี้ ขอบันทึกผู้มีพระคุณไว้ในที่นี้ว่า นอกจากสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีแล้วมีอาจารย์ท่านเจ้าคุณพระเทพดิลก (จิตตภาโณ) และพระครูศรีคุณวิสุทธิ (เกษม) วัดเขาติน จังหวัดชุมพร แจ้งความเมตตาในเวลาที่ไม่เสียกัน ผู้เขียนตัดสินใจรับของท่านเจ้าคุณพระเทพดิลก และเรียนจนจบในปี ๒๕๓๒ (ออกเดินทาง ๒๕๒๙) แม้จะไม่ได้รับของอีก ๒

ท่านคือ ของสมเด็จพระและพระครูศรีคุณวิสุทธิ แต่เจตนาของท่านทั้ง ๒ สำเร็จแล้ว ความเมตตากรุณาของท่านทั้ง ๒ ได้บันทึกไว้ในส่วนลึกของใจและได้เล่าให้เพื่อนๆ ฟังถึงความเมตตากรุณาของครูอาจารย์นั้นมีมากจนไม่รู้จะทดแทนอย่างไรให้หมดได้

ในโอกาสอนุตตมมงคลดิถีของสมเด็จพระ ผู้เขียนเองมีความภูมิใจที่ได้ร่วมกับคณะศิษย์อื่นๆ ในการฉลองมงคลการนี้ ข้อบันทึกจะค่อนข้างเป็นเรื่องส่วนตัวโดยมีเจตนาอยู่ว่า การเผยแพร่ผลงานประวัติด้านอื่นๆ จะไม่ทำแผนกหนึ่งแล้วผู้เขียนมีส่วนร่วมในการทำหนังสือ จึงบันทึกอีกแง่มุมหนึ่ง.

จบพจนานุกรมประวัติศาสตร์จากศิษย์น้อย

รวบรวมด้วยร้อยเรียงตรงบุปผาดุจดมาลัยใส่พานทองของบูชา

ได้สักการ์วางใกล้เท้าเจ้าพระคุณฯ.

(ศิษย์ มมร. ๓๑)

ถนอม บุตรเรือง

รองอธิการบดีฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน มมร

เมตตาธรรม : คุณธรรมสำคัญของการดำรงอยู่และความเจริญของโลก

เมตตา หรือไมตรี คือความรักหรือความปรารถนาดีต่อกันและกัน เป็นคุณธรรมที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่และความเจริญของโลก ศาสดาของศาสนาทุกศาสนาได้ทรงสอนและได้ทรงปฏิบัติพระองค์ให้เห็นเป็นตัวอย่างของการเจริญเมตตาธรรมอย่างสม่ำเสมอตลอดพระชนม์ชีพของทุกพระองค์

ศาสนาที่เป็นเทวนิยม ได้เน้นคำสอนให้ศาสนิกมีความรักต่อกันและกันและรักพระเจ้า โดยเปรียบพระเจ้าว่าเป็นบิดา และมนุษย์ทุกคนในโลกเป็นลูกของพระองค์ ทั้งนี้ก็เพราะต้องการให้มนุษย์มีความรู้สึกว่ามีพ่อคนเดียวกัน จะได้รับรักกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาในกลุ่มอเทวนิยม ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเจ้า ก็ได้เน้นในเรื่องของเมตตาธรรมว่าเป็นธรรมที่คำจุนโลก (โลโกปัตถัมภิกา เมตตา) การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาทั้งในระดับศีล สมาธิ และปัญญา ล้วนเป็นกระบวนการเจริญเมตตาให้บริบูรณ์ และในขั้นสุดท้ายผู้ที่บรรลุธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนาย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีเมตตาธรรมอันยิ่งใหญ่และหาประมาณมิได้

การปฏิบัติในระดับศีล ยกตัวอย่าง ศีล ๕ ถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า เมตตาธรรมจะเป็นฐานรองรับอยู่ทุกข้อ คือ ๔ ข้อแรกเป็นการเจริญเมตตาต่อคนอื่นสัตว์อื่น และข้อสุดท้ายเป็นการเจริญเมตตาต่อตนเอง ข้อที่ควรสังเกตในที่นี้ก็คือ เมตตาธรรมในพระพุทธศาสนามีได้จำกัดอยู่เฉพาะในมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่ขยายออกไปถึงสัตว์อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมโลกของเราด้วย เพราะถือว่าทุกชีวิตในโลกย่อมมีสิทธิที่จะอยู่บนโลกผืนนี้อย่างเท่าเทียมกัน

การปฏิบัติในระดับสมาธิ เมตตาธรรมนอกจากจะเป็นอารมณ์กรรมฐานสำหรับภาวนาธรรมข้อหนึ่งแล้ว ยังเป็นคุณธรรมที่ผู้ปฏิบัติกรรมฐานจะต้องเจริญให้เพิ่มพูนอยู่ในใจเป็นนิตย์ และยิ่งไปกว่านั้นเมื่อผู้ปฏิบัติประสบปัญหา หรืออันตรายใด ๆ ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ อารูธอย่างเดียวที่ท่านเหล่านั้นใช้ ก็คือเมตตาธรรมนั่นเอง

การปฏิบัติในระดับปัญญา เมื่อศีลและสมาธิบริบูรณ์มั่นคงดีแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการใช้ปัญญาพิจารณาสังขาร ที่ท่านใช้คำว่า ยกสังขารขึ้นสู่ไตรลักษณ์ คือพิจารณาสังขารอันได้แก่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และมีตัวตนจนแจ้งประจักษ์ กระบวนการพิจารณาในระบบไตรลักษณ์นี้ ก็เพื่อให้เห็นว่า ทุกรูปทุกนามล้วนตกอยู่ในสภาวะเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน ไม่แยกกว่าเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา มีแต่ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติล้วน ๆ เป็นไปอยู่(สุทธธัมมา ปวัตตันติ) และในที่สุดก็จะสามารถทำลายอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นว่ามีตัวมีตน มีเรามีเขาได้ เมื่อทำลายห่วงโซ่แห่งปฏิบัติจนอุปาทานสลายเกิดตัวนี้ได้ ห่วงโซ่ตัวอื่นก็จะถูกทำลายไปได้ ก็จะถึงภาวะที่รู้ได้ด้วยตนเองว่า ชาติสิ้นไป ภพใหม่ไม่มีอีก และได้ชื่อว่าเป็นการบรรลุธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนา

ภาวะแห่งจิตใจของท่านผู้บรรลุธรรมนั้น นอกจากจะบริสุทธิ์โดยส่วนเดียว และมีสติที่ไพบุลย์แล้ว เมตตาธรรมจะครองใจอย่างเต็มเปี่ยม เพราะท่านพิจารณาเห็นแจ้งประจักษ์ชัดแล้วว่า สรรพชีพ และสรรพสิ่งที่มีในโลก ล้วนเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีช้อยกเว้นและข้อแตกต่าง จะเหลือบตามองไปในทิศใด ก็ล้วนแต่มีมลมิตร เป็นเพื่อนร่วมโลก ร่วมจักรวาล ร่วมสังสารวัฏ ไม่มีความแปลกแยก เมื่อเป็นเช่นนี้การกระทำใด ๆ คำพูดใด ๆ ความคิดใด ๆ ก็ล้วนเต็มไปด้วยเมตตาธรรม มีเมตตาธรรมนำหน้า(เมตตาปุเรจาริก)โดยตลอด

การกระทำของท่านทั้งทางกาย วาจา ใจ จึงเป็นไป เพื่อสงเคราะห์ อนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์และเพื่อความสุขของโลกโดยส่วนเดียว เมื่อไม่ทำเพื่อตนเอง ไม่พูดเพื่อตนเอง ไม่คิดเพื่อตนเอง ผลงานของท่านจึงเป็นไปเพื่อชาวโลก สัตว์โลก ความเจริญของโลกและสันติภาพของโลก ก็จักเกิดได้และดำรงอยู่ได้อย่างแท้จริง

นี่แหละ เมตตาธรรมจึงได้ชื่อว่า เป็นคุณธรรมสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ และความเจริญของโลก

ในวาระอันเป็นมหามงคลยิ่งที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้เจริญอายุ ๙๐ ปีในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ นี้ ในฐานะที่เป็นศิษย์ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระคุณสมเด็จฯ และได้รับเมตตาที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระคุณสมเด็จฯ มาถึงทั้งทางตรงและทางอ้อม และได้เฝ้ามองและตระหนักในเมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระคุณสมเด็จฯ มาตลอดเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบปี จึงได้เห็นโดยประจักษ์ด้วยตนเองว่า เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้เจริญเมตตาธรรมเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ และได้ใช้เมตตาธรรมนั้นเป็นคุณธรรมนำการกระทำของท่านมาโดยตลอด การกระทำและพฤติกรรมโดยรวมของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลมหาชน และเพื่อความเจริญและความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ขอยกกรณีตัวอย่างสัก ๓ เรื่อง กรณีตัวอย่างแรก เมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ที่มีต่อคณะสงฆ์ไทย เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้รับภาระที่สำคัญของคณะสงฆ์ประการหนึ่ง คือการเป็นหัวหน้า

พระธรรมทูตสาย ๗ (ภาคตะวันออก) ซึ่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙

กรณีที่ ๒ เมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้รับเป็นอาจารย์และผู้บริหารในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาตั้งแต่เริ่มต้น ที่มหามกุฏราชวิทยาลัยได้จัดให้มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร ซึ่งเปิดเรียนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ในนามของสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กระทั่งบัดนี้ ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้รับการรับรองจากรัฐบาลเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มีศักดิ์และสิทธิ์เสมอด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งอื่น ๆ ทุกประการ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ปัจจุบันเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชนอกจากจะเป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัยแล้ว ยังรับเป็นอาจารย์บรรยายความรู้ด้านศาสนาและภาษาสันสกฤตแก่นักศึกษาอยู่ โดยไม่เคยขาดเลย ในที่นี้ขออนุญาตอ้างคำพูดของท่านเจ้าคุณพระราชเมธาภรณ์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทนอธิการบดี ซึ่งกล่าวในที่ประชุมการเตรียมการจัดงานฉลองอายุ ๙๐ ปี ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงเมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยว่า

“ครั้งหนึ่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชอาพาธหนัก เมื่อได้รับการรักษาจนทุเลาแล้ว นายแพทย์ก็ถวายคำแนะนำให้เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชพักผ่อนแต่ในวัด ไม่ควรรับกิจนิมนต์ และเดินทางไปไหน ๆ เมื่อ นายแพทย์พูดจบลง เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ก็ตอบว่ายินดีปฏิบัติตามคำแนะนำของคุณหมอทุกอย่าง ส่วนที่จะไม่ให้ไปที่ไหนนั้น ก็ยอมรับ ยกเว้นการไปมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งจะไม่ให้ไปนั้น คงเป็นไปได้ ถ้าวันใดมีการประชุมสภามหาวิทยาลัยและมีการสอนก็จะต้องไป”

อนึ่ง เมื่อปี ๒๕๔๘ ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้รับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๔ (The Fourth World Buddhist Summit) เมื่อวันที่ ๑ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ณ หอประชุมกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชก็ได้แสดงออกซึ่งเมตตาธรรม และความห่วงใย ด้วยการไปเยี่ยมเยียนสอบถามความคืบหน้า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อยู่โดยสม่ำเสมอได้ขาด แม้ในช่วงที่มีการประชุม เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชก็เข้าร่วมประชุมตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้าย

กรณีที่ ๓ เมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชที่มีต่อสถาบันแม่ชีไทย ประวัติศาสตร์ของคณะสงฆ์ หรือการศาสนาไทยจะต้องจารึกไว้ว่า เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้เป็นผู้ริเริ่มให้ก่อตั้งสถาบันแม่ชีไทยขึ้น เพื่อให้แม่ชีรวมตัวกันในรูปขององค์กร บริหารจัดการร่วมกัน และมีกฎระเบียบที่ร่วมกัน

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของแม่ชีไทยเสมอเหมือนกันทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเอกภาพ
ขึ้นในหมู่แม่ชีไทย และเพื่อลบบทภาพของแม่ชีไทยที่มักถูกมองว่า เป็นกลุ่มของสตรีออกหัก และมีการ
ศึกษาต่ำ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชได้ริเริ่มจัดการศึกษาภาษาบาลีที่เรียกว่า “บาลีศึกษา” ให้แก่แม่ชีที่จบ
ธรรมศึกษาแล้ว โดยใช้หลักสูตรเดียวกันกับที่พระภิกษุสามเณรเรียน ซึ่งบาลีศึกษานี้ยังมีการเรียน
การสอนอยู่จนถึงปัจจุบัน และมีแม่ชีที่เรียนจบบาลีศึกษาในระดับประโยค ๙ แล้วเป็นจำนวนมาก
นอกจากนี้ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชยังสนับสนุนให้แม่ชีได้ศึกษาวิชาสามัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพของแม่ชี
ไทยให้เข้าสู่ระดับสากลด้วย ขณะนี้มีสถานศึกษาของสถาบันแม่ชีไทยเกิดขึ้นหลายแห่งที่อำนวยความสะดวก
การสอนทั้งคดีโลกและคดีธรรมแก่แม่ชีไทย และปรากฏว่า มีแม่ชีจำนวนไม่น้อยที่จบการศึกษา
ระดับปริญญาตรี โท และเอก และช่วยกันบริหารจัดการองค์กรสถาบันแม่ชีไทยในปัจจุบัน

กรณีตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงเมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชที่มีต่อ
องค์กรคณะสงฆ์และองค์กรทางศาสนา ซึ่งล้วนเป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์ และอำนวยความสะดวกแก่
มหาชนอย่างกว้างขวาง และกว้างไกล เมตตาธรรมของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชย่อมแสดงให้เห็นถึง
ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ และโลกทรรศน์ตามหลักพระพุทธศาสนา

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชจะบรรลุนิพพานในระดับใดนั้น ไม่มีผู้ใดจะพยากรณ์ได้ แต่อย่างน้อยที่สุด
เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชก็ปราศจากความสงสัยในหลักธรรมในพระพุทธศาสนาว่า เป็นหลักธรรมที่จะนำ
สู่ความหลุดพ้นจากกิเลสและนรกสันติสุขโลกได้อย่างแท้จริง เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชมีความมั่นคงในพระ
รัตนตรัยแม้หากจะมีใครบังคับขู่เข็ญแม้ด้วยชีวิตหรือหยาบยี่นทรัพย์สินจำนวนมหาศาลและให้กล่าวว่า
“พระพุทธ มิใช่พระพุทธ พระธรรม มิใช่พระธรรม และพระสงฆ์มิใช่พระสงฆ์” เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช
ย่อมจะไม่ยินยอมเป็นแน่ และเป็นอันเชื่อมั่นได้ว่า เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชย่อมยินดีในเพศพรหมจรรย์
อันเป็นชีวิตที่ประเสริฐนี้ตลอดไปอย่างแน่นอน

.....

บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ผูกพันใด ๆ กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย

(ข้อเขียนต่อไปนี้ เป็นของศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี ศิษย์เก่า มมร. รุ่น ๒๐ ซึ่งเขียนในรูปของจดหมายถึง อาจารย์ถนอม บุตรเรือง รองอธิการบดี ฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน มมร. โดยใช้หัวข้อว่า “ท่านเจ้าคุณเลขาฯ” ซึ่งเป็นคำที่ติดปากนักศึกษาในการเรียก หรือเอ่ยถึงเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม สมัยที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม เป็นเลขาธิการ สภาการศึกษา มหาวิทยาลัย)

“ท่านเจ้าคุณเลขาฯ”

เรียน อาจารย์ถนอม บุตรเรือง รองอธิการบดีฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน มมร.

เพื่อมีส่วนร่วมในการฉลองอายุครบ ๙๐ ปี ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม ในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๙ ผมใคร่ขอเรียนอย่างนี้ครับ

ผมรู้จักท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สมนตงกูโร) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เมื่อเข้ามาเป็นพระนักศึกษามมร ขณะนั้นท่านยังอยู่ในสมณศักดิ์ชั้นราชที่ พระราชสุมนต์มุนี ผมเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๒๐/

๒๕๐๘ พวกเราเรียกท่านว่า “ท่านเจ้าคุณเลขาฯ” บางคนก็เต็มให้ชื่อว่า “เสียงน้อย” เพราะทุกวันก่อนเข้าเรียนต้องพบท่านที่ห้องประชุม เพื่อฟังโอวาท เพราะท่านต้องนำสวดมนต์ไหว้พระและให้โอวาทเป็นประจำวัน บางครั้งท่านติดธุระมาสาย เมื่อถึงเวลาไหว้พระ ถ้าไม่มีครูอาจารย์อยู่ในห้องประชุม ก็จะเป็นหน้าที่ของประธาน หรือรองประธานนักศึกษานำพระนักศึกษาวไหว้พระ ท่านพระมหาถนอม ที่ปงกุโร สมัยเป็นรองประธานนักศึกษาก็เคยนำผมก็เคยนำเหมือนกัน นี่เป็นส่วนหนึ่งที่ผมได้ใกล้ชิดท่าน ฟัง

เสียงของท่านเจ้าคุณเลขาฯ จนคุ้น ยิ่งไงก็จำได้

ส่วนโอวาทที่ท่านให้แต่ละวันก็มีหลายหลาก เช่น เรื่องทางคณะสงฆ์สมัยโบราณบ้าง เหตุการณ์ใหม่ ๆ บ้าง เรื่องที่พระสงฆ์ถูกรังแกจากคนนอก ศาสนาบ้าง เรื่อง เกล็ดประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาบ้าง รวมทั้งเรื่องความเป็นมาของ มมร ด้วย และเน้นเป็นพิเศษเรื่องการวางตัว และสมณสาธิต แต่จะขาดเสียมิได้ก็คือ การปลุกใจให้เราเรารักและเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และบรรพบุรุษและ

บูรพาจารย์ ที่ได้นำพาพระพุทธศาสนามาถึงปัจจุบัน และสิ่งที่เรายึดมั่นเป็นอุดมคติตลอดมา คือ ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ (Order Unity and Service) สามข้อนี้แหละครับ ผมคิดว่าท่านรองฯ ถนอม ก็คงซาบซึ้งยิ่งกว่าผมอีก ทำให้พวกเราทำงาน เสียสละเคียงข้างท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชอย่างไม่เห็นแก่เห็นดีเห็นชอบ ซึ่งทั้งหมดทำให้พวกเราต้องสมัครเป็นพระธรรมทูต สายที่ ๗ จาริกไปภาคตะวันออกทุกปี ผมไปครบ ๘ ปี ก็เพราะเจ้าคุณเลขาฯ เป็นหัวหน้าพระธรรมทูต สายนี้ (ไม่ทราบว่าคุณวันนี้อยู่หรือไม่)

พวกเราสมัครเป็นพระธรรมวิทยากร สอนศีลธรรมในโรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในเขต กทม. จนแต่ละคนได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยพระธรรมวิทยากรต่างวาระกัน ก็เพราะการสนับสนุนของท่านเจ้าคุณเลขาฯ เช่นเดียวกัน ท่านรองฯ ได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานนักศึกษา ได้ใกล้ชิดและสนองงานท่านเจ้าคุณเลขาฯ และผมก็ได้ดำเนินตาม คือเป็นรองประธานและประธานนักศึกษาไปตาม

ลำดับกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพวกเราได้ใกล้ชิดและช่วยงาน มจร. ภายใต้การบริหารของท่านเจ้าคุณเลขาธิการ นี้ และที่น่าภาคภูมิใจ ก็คือ เมื่อท่านเจ้าคุณเลขาฯ ตั้งคณะภาษาศาสตร์ขึ้นมา แต่ไม่มีใครเรียน ท่านรองฯ ถนอม ซึ่งเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๑๙ เป็นรุ่นแรกที่ถูกกำหนดให้เรียนคณะใหม่นี้ มิฉะนั้น ก็จะเปิดเรียนไม่ได้ ต่อมารุ่นผม คือรุ่นที่ ๒๐ ก็ได้เรียน ทำให้ผมได้มีความรู้ภาษาต่าง ๆ อย่างทุกวันนี้ นี่คือความที่ท่านเจ้าคุณเลขาฯ มีสายตายาวไกล (ไม่ทราบว่าปัจจุบัน คณะนี้ได้เปลี่ยนเป็นคณะอะไรแล้ว)

เมื่อท่านรองฯ ถนอม สำเร็จการศึกษา และออกไปดำเนินชีวิตอย่างชาวบ้านทั่วไปแล้ว ท่านเจ้าคุณเลขาฯ ยังเรียกหา ให้ผมไปตามอาจารย์ถนอม โดยผ่านท่านอาจารย์ศิริ พุทธศุภร์ แสดงว่าท่านเจ้าคุณเลขาฯ ไม่ทอดทิ้งลูกศิษย์พบท่านที่ไหน ท่านจำได้ ทักทายอยู่เสมอ ช่วงที่พวกเราเรียนอยู่นั้น ท่านได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพกวี แต่ปีที่ผมเรียนปีที่ ๔/๒๕๑๕ ท่านได้เลื่อนเป็นพระธรรมธัช

มูณี เมื่อพวกเราไปเรียนปริญญาโทกลับมา และทำงานในมหาวิทยาลัยแล้ว ท่านได้เลื่อนเป็นชั้นธรรมพิเศษที่พระญาณวโรดม และอีกนานจึงได้เลื่อนเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่สมเด็จพระญาณวโรดม

ส่วนตัวผม เมื่อสำเร็จการศึกษาและรับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ถึงขั้นได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย ผมก็จะนำไปถวายฝากไว้ที่วัดเทพศิรินทราวาส ขอให้ท่านเจ้าคุณเลขาฯ สวดชยันโต และประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้ก่อน ก่อนนำเข้าบ้าน เพื่อแก้เคล็ดและเป็นสิริมงคล ยังจำคำพูดของท่านเจ้าคุณเลขาฯ ได้ ตอนได้สายสะพายสายแรก ท่านได้ทักว่า “อดีตเนรน้อยหัวซึกกลาก ก็ได้โกศเหมือนกันนี่หว่า” เมื่อนำสายที่สามไปถวายอีก ท่านก็ทักอีกว่า “เด็กน้อยเลี้ยงควาย ก็สามารถเป็นพระยาได้นี่หว่า” ผมก็ฝากท่านไว้ ๑๕ วัน จึงไปขอรับคืน

เมื่อได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นศาสตราจารย์ ก็ไปกราบนมัสการท่านอีก คราวนี้ท่าน

ไม่หักอะไร ได้แต่ประพรมน้ำ
พระพุทธมนต์พร้อมสวดขยันโต
ให้ ด้วยท่าทางที่ภาคภูมิใจด้วย
ที่ลูกศิษย์ได้เป็นศาสตราจารย์
แต่ท่านก็เตือนว่า “ของ
พระราชทานทุกอย่างเป็นของสูง
อย่าขาดสติ เสียหายที่ท่าน
อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพสิ้น
เสียก่อน ขอให้พวกคุณระลึกถึง
พระคุณของท่านให้มาก ๆ มมร.
เราจะเปิดการศึกษาชั้นปริญญา
เอก คุณช่วยไปนมัสการคณบดี
บัณฑิตวิทยาลัยให้เชิญ
ศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ บุตร
อินทร์ ศาสตราจารย์แสง จันทร์
งาม และศาสตราจารย์
ดร.สุนทร ฌ รังษี มาช่วยกัน
ร่างหลักสูตรด้วยนะ บัดนี้เรามี
คนจะใช้ได้แล้ว” ซึ่งผมก็ได้
ดำเนินการตามนั้น ทุกท่าน
ก็ได้สนองงานท่านเจ้าคุณเลขา
แล้ว

ท่านรองฯ ถนอมครับ !
สามสิบกว่าปีผ่านมา แม้ท่าน
จะได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นอะไร
สูงอย่างไร พวกเราก็ยังคงเรียก
ท่านเจ้าคุณเลขา อยู่นั่นเอง ไม่
เปลี่ยนแปลง ชื่ออื่นนามอื่นรู้สึก
ไม่เห็นภาพเหมือนเรียกท่านว่า
“เจ้าคุณเลขา” ที่จริงตำแหน่ง

ของท่านก็คือ “อธิการบดี” ใน
ปัจจุบันนั่นเอง ผมมองเห็นท่าน
เจ้าคุณเลขาเป็นสัญลักษณ์ของ
 มมร. เหตุการณ์ผ่านไปอย่างไร
ผมก็ยังเห็นท่านอยู่เหมือนเดิม
ไม่เคยแก่หรือชราภาพแต่อย่าง
ใด แต่เมื่อไม่นานมานี้ ท่านไป
เป็นประธานพระราชทานเพลิง
ศพพระธรรมทูตต่างประเทศ
รูปหนึ่ง เมื่อท่านขึ้นเมรุเพื่อวาง
ดอกไม้จันทน์ ต้องมีพระหนุ่มเดิน
ประคอง จึงได้รู้สึก ว่า พระ
อาจารย์ของเราชราภาพพอ
สมควรแล้ว เมื่ออายุ ๙๐ ปีนี้เอง

อาจารย์ถนอม ครับ ! ผม
ชื่นชมท่านเจ้าคุณเลขา อยู่
อย่างหนึ่งในบรรดางานทั้งหมด
ของท่านคือ การบันทึกรายงาน
ต่างๆ โดยเฉพาะเวลาที่ท่านไป
ต่างประเทศทุกครั้ง เมื่อกลับมา
ท่านจะมีการตีพิมพ์บันทึกเรื่อง
ราวต่าง ๆ ที่ท่านได้ไปพบเห็น
และพร้อมกันนั้นก็แสดงคติ
ธรรมกำกับไว้ทุก ๆ เหตุการณ์
เมื่อได้พบเข้า ทำให้อ่านแล้วได้
ทั้งความเพลิดเพลิน ได้ความรู้
และได้คติธรรมด้วย ไม่ว่าจะ
เป็นจาริกอินเดีย ที่เราเคยอ่าน
เมื่อเรียนอยู่ มมร. หรือจาริก
จีนใหญ่ ซึ่งเป็นชุดหลายเล่ม

บันทึกเหล่านี้ เมื่อพวกเรา
สำเร็จการศึกษาไปประกอบ
อาชีพแล้ว มาได้อ่านเมื่อไม่กี่ปี
มานี้เอง ผมจะยกตัวอย่าง
ในบันทึกจีนใหญ่ให้เห็นว่า ท่าน
เจ้าคุณเลขา ช่างเป็นนักบันทึก
นักจดหมายเหตุโดยแท้จริง
. จาริกจีนใหญ่ ครั้งที่ ๓ ก่อน
เดินทางขณะเตรียมตัว คณะ
ของท่านปรารภกันเรื่องความ
ไม่แน่ใจในอนาคตชีวิตในต่าง
แดน ไปแล้วไม่รู้จะได้อกลับ
ประเทศไทยหรือไม่ ท่านก็
ปลอบใจว่า “ไม่ถึงที่ตายก็ไม่
วายชีวาอาตม์ ใครพิฆาตเช่น
ฆ่าไม่อาสัญ ถึงที่ตายก็ต้อง
ตายวายชีวัน ใครมีทันทำลาย
ก็ตายเอง” แต่ก็ไม่ควรประมาท
แล้วท่านก็ยกภาฆิตขึ้นมา
ปลอบใจ คณะของท่านที่หวัง
หน้าพะวงหลังในลาสิกการะ
ต่าง ๆ นานาอีกว่า “อภัยสลาภ
หาบไปไม่ได้แน่ เว้นไว้แต่
ต้นทูนบุญกุศล ทั้งสมบัติทั้ง
หลายเมื่อวายชนม์ ร่างของ
ตนเขายังเอาไปเผาไฟ” อย่า
กังวลเลย

ท่านปรารภออกตัวว่า ที่
ชอบเขียนชอบบันทึกรายงาน
ทุก ๆ ครั้ง ก็เพราะ (๑) พรรค

พวกขอให้เขียน โดยพูดอย่างนั้นอย่างนี้บ้าง ยอบ้าง (๒) ต้องการให้คนอื่นได้รู้เรื่อง ซึ่งบางเรื่องเป็นเรื่องที่ยังไม่เคยมีพระไทยไปเห็นมาเลย (๓) เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน ดังนี้แล้ว ท่านก็ได้แสดงธรรมคติไว้อีกว่า “คนธรรมดาทั่วไปไม่ว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมชอบขบ แม้รู้ว่าเขาพูดขบ ก็ยังชอบ เมื่อขบขยอกก็ชอบเกิด แต่อย่าหลงขยอกก็แล้วกัน เพราะจะทำให้ลืมหิว”

. เมื่อคณะออกเดินทางไปสนามบินดอนเมือง ซึ่งสาธุศิษย์ผู้เคารพนับถือ และญาติมิตรของคณะที่ไปด้วยจำนวนมาก ไปส่งที่สนามบิน เมื่อเครื่องบินได้ระดับเพดานบินแล้ว ท่านก็ลงมือบันทึก รำพึงเกี่ยวกับกระบวนการเดินทาง อันประกอบด้วยผู้ไปและผู้ส่ง ความว่า “คนมาส่งคนโดยสารเครื่องบินไปทางไกล มาส่งได้แค่สนามบินฉันทิใด คนไปส่งคนเดินทางไปปรโลกได้อย่างมาก ก็แค่หลุมฝังศพ หรือเชิงตะกอนฉันทินั้น แม้ว่าคนไปส่งนั้นจะรักหรือซังกันมากที่สุดก็ตาม ก็ติดตามกันไปได้แค่นี้ ข้อนี้เป็น

ความจริงอย่างหนึ่งของชีวิต” . คณะลงเครื่องบินและเข้าสู่เขตเมืองปักกิ่ง เห็นสองข้างทางมีต้นหยางกับต้นหลิวปลูกเป็นแถว ต้นหลิวโยกกิ่งไปมาราวกับวงช้าง คณะเดินทางต่างชื่นชมมีใจรื่นรมย์ อื้อฮากันกับความงามของต้นไม้เหล่านั้น ที่ออกดอกบานสะพรั่งอยู่ทั่วไป แต่ท่านกลับเห็นว่า “เรื่องของต้นไม้และดอกไม้เป็นเรื่องธรรมดา มันไม่รู้ตัวเองว่างามหรือไม่งาม มันมีสีอันสะดุดตา ก็เพื่อล่อตัวแมลง เช่นผึ้งเป็นต้น ให้มาคลอเคลีย แล้วนำเกสรของดอกนี้ไปหาดอกอื่น ความงามความไม่งามเกิดจากความสมมติของคน แล้วก็ติดอยู่ในสมมตินั้น จนถึงกับตีราคาและเกิดความชื่นใจ เมื่อเห็นของไม่งาม และเกิดความพอใจ เมื่อเห็นของงาม พอเห็นของงามกลายเป็นของไม่งาม ก็เกิดความไม่แจ่มใสอีก ติดในสมมติอย่างนี้ ท่านผู้ไม่ติดในสมมติ ท่านย่อมเห็นอะไรตามความจริง เช่นงามก็รู้ว่างาม ไม่งามก็รู้ว่าไม่งาม แต่ไม่ติดใจ เป็นแต่สักว่ารู้เท่านั้น ใจท่านจึงไม่สับสนไปกับสิ่งสมมติเหล่านั้น”

. จะเข้าที่พักรถแท็กซี่พาคณะไปไม่ถูกที่พัก หลงทาง ต้องตามหากัน รอคอยกันวันววย วิตกกังวลต่าง ๆ นานา เพราะพูดภาษาถิ่นไม่รู้เรื่อง ท่านก็ปรารภว่า “การเดินทางในมนุษย์โลกย่อมมีการหลงทางผิดพลาด ทำให้ไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้ แต่การเดินทางไปปรโลกนั้น ไม่มีผิดพลาด ทำให้ไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้ แต่การเดินทางไปปรโลกนั้น ไม่มีผิดพลาด ทำให้ไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้ แต่การเดินทางไปปรโลกนั้น ไม่มีผิดพลาด ทำให้ไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้ แต่การเดินทางไปปรโลกนั้น ไม่มีผิดพลาด ทำให้ไม่ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ได้”

. ไปพบครอบครัวคนจนมีลูกน้อย เพราะรัฐบาลอนุญาตให้คนจีนแต่งงาน มีลูกได้คนเดียวต่อไปท่านเห็นว่า คนจีนจะไม่มีพื้มีน่อง ไม่มีลูกป้าหน้าอา ไม่มีญาติ ตัวใครตัวมัน จะมีก็แต่ร่วมแช่ ซึ่งติดมาจากระบบเก่า ท่านบันทึกว่า “คนไร้ญาติขาดมิตร ย่อมว่าเหวออ้างว้าง โดดเดี่ยว รวากับต้นตาลกลางทุ่ง แต่การอยู่ในหมู่ญาตินั้น เป็นความสุขอย่างหนึ่ง”

. ท่านสังเกตเห็นคณะที่เดินทางร่วมส่วนหนึ่งเป็นอุบาสิกา ซึ่งเมื่อพักที่ไหนก็ยุ่งยากกับการรอคอย เพราะต้องเปลี่ยน

เครื่องแต่งตัว เตรียมเสื้อผ้าอยู่
เสมอ แต่ฝ่ายพระภิกษุไม่ค่อย
ยุ่งยาก เพราะมีอัฐบริวารที่เป็น
พุทธบัญญัติแน่นอน ท่านก็
รำพึงว่า “ในโลกนี้สิ่งต่าง ๆ มี
การเปลี่ยนแปลงไปเสมอ เช่น
การปกครอง กฎหมาย การ
แต่งกาย เครื่องใช้ เป็นต้น แม้แต่
การพูดก็ยังมีเปลี่ยนแปลง
แต่ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าที่
ทรงบัญญัติแสดงแล้ว ตั้งแต่
พุทธกาลจนบัดนี้ ยังไม่เคยมี
การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะ
ทรงบัญญัติทรงแสดงความจริง
จากความจริง”

ท่านพบว่า คนไทยใน
คณะที่ไปขอซื้อของ และซื้อ
ตาม ๆ กัน เอาอย่างกัน หอบ
ของพะรุงพะรัง อีรุงตุงนังอยู่
เสมอ ท่านก็รำพึงว่า “การเอา
อย่างกัน ทำตามกัน เป็นการ
ทำตามกิเลสบงการอย่างหนึ่ง
ดังนั้น จึงต้องมีสติในเรื่องนี้”

อาจารย์ถนอม ครับ ! ผม
นอกจากจะเป็นสุขใจ เมื่อดู

ท่านเจ้าคุณเลขาฯ ไม่ค่อย
ชราภาพ แต่ตอนหลังนี้ได้พบ
ท่านบ่อยก็ที่งานศพ และเวลาที่
ท่านไปเผาศพ ลูกศิษย์ คือศิษย์
เก่า มจร. ซึ่งมีทั้งพระภิกษุ
ฆราวาส และลูกหลานโรงเรียน
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และ
ญาติโยมของท่าน ผมมานึกดู
ช่างเป็นบุญของพวกเราโดยแท้
ที่มี พระอาจารย์ที่อายุยืน
นอกจากคอยปกป้องคุ้มครอง
ลูกศิษย์ในทิศทั้งปวงแล้ว ท่าน
ยังเป็นภาระดูแล ความเป็น
ความตาย ซึ่งหาได้ยากอย่างยิ่ง
บางครั้งก็ให้นึกสงสารท่าน
ตลอดชีวิตมีแต่ภาระของคนอื่น
แท้ ๆ แต่เป็นสุขทุกครั้งเมื่อ
มองไป มจร. แล้ว ได้เห็นภาพ
ท่านเจ้าคุณเลขาฯ นั่งอยู่ที่นั่น
ทำให้ มจร. มีชีวิตชีวา และนึกถึง
บรรยากาศเก่า ๆ เสมอ

แต่อย่างไรก็ตาม
เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ท่านรองฯ
และผมได้มีประสบการณ์ใน
มจร. ภายใต้การบริหารของ

ท่านเจ้าคุณเลขาฯ ทำให้พวก
เราเป็นพวกเราอยู่ได้ถึงวันนี้
อย่างไม่ย่อหน้าใคร ท่านรองฯ
ถนอม ยังโชคดีที่ได้รับเรียกตัว
ให้มาช่วยงานอีก ทำหน้าที่
บริหาร ได้โอกาสตอบแทน
พระคุณสถาบัน และได้อยู่ใกล้
ชิดท่านเจ้าคุณเลขาฯ อีกวาระ
หนึ่ง ความดีงามทั้งหลายที่
ท่านเจ้าคุณเลขาฯ ได้ถ่ายทอด
มายังพวกเรา ได้กลายเป็นหน้า
ตาและบุคลิกภาพของเรา ทำให้
ผมทำงานหนักไม่รู้เหนื่อย และ
ท่านยังคอยเตือนเสมอว่า
“เหนื่อยมา อย่าลืมนั่ง
กระเชาะของสถาบัน แล้วจะ
หายเหนื่อยเอง” ผมยึดถือคำ
เตือนนี้มาเสมอ

ด้วยความนับถือ

ศาสตราจารย์ ดร. เตือน คำดี (มจร.
รุ่นที่ ๒๐) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิทธิ์ บุตรอินทร์

พระจอมเกล้ามหाराช

พระอัจฉริยภาพด้านการศึกษา

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

จึงเห็นได้ว่า คณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายสถาปนาขึ้นมาตามหลัก ‘ทางสายกลาง’ แห่งการวิเคราะห้และสังเคราะห้ระหว่างพระสงฆ์ไทยคือ มหานิกาย กับพระสงฆ์รามัญ อยู่บนฐานหลักคือพระธรรมวินัย ไม่ใช่เข้าฝ่ายสุดโต่ง (อันตะ = extremism) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพระองค์ทรงตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเริ่มด้วย “การผนวช

แปลง” (ทัณฑกรรม) จากมหานิกายเป็นรามัญนิกาย บางส่วนจากมหานิกายคือความเป็นพระสงฆ์ไทย บางส่วนจากพระสงฆ์รามัญนิกายกับพระมอญทรงร่วมสังฆวาส²¹ เฉพาะกับพระรามัญหรือพระมอญเฉพาะในคณะของพระสุเมธมุนี พระอุปัชฌาย์หนที่สองเท่านั้นหาได้ร่วมสังฆวาสกับพระรามัญทั่วไปทั้งปวงไม่ เป็นแต่ทรง

ครองผ้าแหวกอย่างพระรามัญ ต่อมาเมื่อทรงฟื้นฟูระเบียบวัตรปฏิบัติสำหรับ พระสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ทรงถือพระวินัยต้องตามพระวินัยปิฎกเป็นหลัก ทั้งระดับ ‘อาทิพรหมจารีสาสิกขา’ และระดับ ‘อภิสมจาริกาสิกขา’ อย่างใดที่พระสงฆ์ไทยเดิม คือ มหานิกายหรือพระสงฆ์รามัญนิกายประพฤดิถ้าทรงสืบสวน ตรวจสอบ

วิเคราะห์และวิจารณ์ด้วยพระ
อัจฉริยภาพปัญญาญาณตาม
ข้อมูลเหตุผล สอดคล้องต้อง
ตาม พระวินัยบัญญัติในพระ
ไตรปิฎก ทรงมีพระราชดำริ
เห็นว่าถูกต้องตามพระพุท
ธบัญญัติก็ทรงคงไว้และทรงถือ
ตาม แต่ถ้าผิดเพี้ยนออกไปหรือ
คลาดเคลื่อนก็ทรงเลิกหรือทรง
แก้ไขตามที่ทรงมีพระราช
วิจารณ์ว่าถูกต้องตรงตาม
พระพุทธรูปบัญญัติเป็นวิธีดำเนิน
การ ทั้งแบบอุปมัยและแบบ
นิรมัยตามหลักตรรกศาสตร์ด้วย
เหตุนี้จึงได้ถือเป็นแนวประพฤ
ติปฏิบัติของคณะสงฆ์ธรรมยุติก
นิกาย เพราะเนื้อหาสาระและ
อรรถ ประโยชน์ของความเป็น
คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายคือ
การศึกษาเรียนรู้ให้เข้าถึงพระ
ธรรมวินัยและประพฤติปฏิบัติ
ตามพระธรรมวินัยที่ได้เรียนรู้
แล้วนั้น แต่โดยการครองผ้าอัน
เป็นเพียงสัญลักษณ์ รูปแบบ
เปลือกนอก ได้ทรงประยุกต์
เอาการครองผ้าแบบพระสงฆ์
รามัญนิกายกับวิธีการประพฤติ
ปฏิบัติในระดับหนึ่งเท่านั้น

ทุกคนมีสิทธิเสรีที่จะ
เป็นพุทธศาสนิกชนได้ หากมี

คุณสมบัติด้วยการปฏิญาณตน
เป็น **‘พุทธมามกะ’** นับถือพระ
รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก และ
สมาทานเบญจศีล ประพฤติ
ปฏิบัติเบญจธรรม ในทำนอง
เดียวกับพระสงฆ์ทุกรูปอ่านเป็น
‘ธรรมยุต’ ได้ หากพร้อมด้วย
‘คุณสมบัติ’ ตามพระราชดำริ
ของ พระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะ
นามว่า **‘ธรรมยุต’** เป็นเครื่อง
เตือนพระสงฆ์คณะนี้ว่า **“พึงตั้ง
มั่นและอิงอาศัยอยู่กับพระ
ธรรมวินัย”** พระสงฆ์คณะนี้จึง
ต้องศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัย
ให้รอบรู้ และงดเว้นการ
ประพฤติวัตรปฏิบัติใด ๆ ที่ไม่
สามารถอธิบายได้ด้วยปัญญา
เหตุผล แม้จะได้สืบทอดกันมา
ตามโบราณประเพณีก็ตาม ขณะ
เดียวกันก็ไม่ประพฤติตนอย่าง
หลัทธิหลัทธิ ลุ่มหลง อวดอ้าง
ตนเอง หลวกลวงผู้อื่นให้ชาว
โลกเห็นว่า **“คณะธรรมยุติก
นิกาย”** นี้เคร่งครัดในพระ
ธรรมวินัยนักหนา แต่คณะสงฆ์
ธรรมยุติกนิกายจะประพฤติ
วัตรปฏิบัติธรรมตาม **‘ทางสาย
กลาง’** คำนี้ถึงความหมาย
ความมุ่งประสงค์ และคุณ

ประโยชน์ของการปฏิบัติตาม
กฎเหล่านี้ในกิจวัตรประจำวัน
พระสงฆ์คณะนี้จะต้องเข้าใจ
เนื้อหา สาระ คุณประโยชน์และ
ความมุ่งประสงค์ตามเหตุผล
ของกฎเหล่านี้ หาใช่ท่องบ่น
และสวดเพื่อวิงวอน อ้อนวอน
เอาอกเอาใจอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ในลักษณะปฏิบัติต่อพระเจ้า
(God) ของศาสนาเทวนิยม แต่
เป็นการทบทวน ตรวจสอบ และ
เตือนใจตนเองว่าได้ปฏิบัติตาม
หลักคำสอนของพระพุทธองค์
หรือไม่เพียงไร พระสงฆ์ธรรม
ยุติกนิกายจะได้รับการคาดหวัง
ให้เข้าใจและปฏิบัติตามเหตุผล
กับความมุ่งประสงค์ของพระ
วินัยที่ตนต้องปฏิบัติตาม และ
พระธรรมที่ตนพึงประพฤติเป็น
พระธรรมวินัยอันบริสุทธิ์ที่
พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนโดย
ปราศจากมลทินใด ๆ มาแปด
เปื้อนให้เศร้าหมอง หากไม่ก็จัก
เป็น **‘ธรรมยุต’** แต่เพียงในนาม
เมื่อสามารถขจัดความผิดแยก
แปลกปลอมออกไปด้วย **“การ
ศึกษา”** ทดสอบได้ด้วย **“การ
ปฏิบัติ”** ที่ถูกต้องและตรวจ
สอบได้ทางพระธรรมวินัย พระ
ศาสนาอันบริสุทธิ์ย่อมปรากฏ

ขึ้น พระธรรมวินัยอันบริสุทธิ์นี้เป็นแบบดำเนินชีวิตที่คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมุ่งยึดถือ และไม่มี การผูกขาดเฉพาะฝ่ายธรรมยุตเท่านั้นเพราะความเป็น ‘ธรรมยุต’ เป็นสากลอยู่ที่ มาตรการและมาตรฐานแห่ง ‘ความรู้ชอบและปฏิบัติชอบ’ ประกอบกัน “... แม้ว่าการครองจีวรและอาการกิริยาภายนอกจะเป็นลักษณะรูปแบบ และสัญลักษณ์ปรากฏเพียงให้ เห็น แต่สิ่งทรงคุณค่าและ คุณลักษณะพิเศษอยู่ที่ การศึกษาประพฤติตนให้เข้าถึงพระ ธรรมวินัย เป็นการไม่ประพฤติ ตนสุดโต่งในวิถีแห่ง ‘กามสุขัลลิกานุโยค’ (Materialism) และ ‘อัตตกิลมถานุโยค’ (Theism) การไม่เชื่อถือในโชคกลางอิทธิ ปาฏิหาริย์ และไสยศาสตร์ การ ตั้งใจฟื้นฟูธรรมจริยาและกติกาสีวติใด ๆ ที่สอดคล้องกับคำสั่ง สอนของพระพุทธเจ้า คณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายต้องไม่เชื่อและ ประพฤติตามคติแห่ง “ดิรัจฉา นวิชชา” เป็นการอาศัยความรู้ ความชำนาญขั้นต่ำไร้เหตุผล และลวงโลกเพื่อการดำรง ชีพ...”²²

ตามพระราชดำริของ พระองค์ พระพุทธศาสนา คือ หลักธรรมสากลเป็นรากฐาน แห่งมนุษยธรรม เหตุผลนิยม และวิทยาศาสตร์ อุบัติขึ้นมา โดยพระพุทธองค์ผู้ทรงเป็น มนุษย์ตามหลักแห่ง ‘ธรรมดา’ แต่ทรงตรัสรู้เองโดยชอบ ทรง เป็นครูฝึกมนุษย์และเทวดา ผู้ ฉลาดที่สุด ทรงไว้ซึ่งพระ- วิสุทธิคุณ พระปัญญาคุณ และ พระมหากรุณาธิคุณ ทรงบรรลु ธรรมชั้นสูงสุดหาได้ทรงอ้างถึง สิ่งที่ฝ่ายเทวนิยมเชื่อเป็นอำนาจ ศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติใด ๆ ไม่ ความสิ้นทุกข์อันเป็นความ มุ่งประสงค์สูงสุดของมนุษย์คือ สภาพที่ปราศจากอวิชชา ตัณหา และอุปทานของมนุษย์ วิธีการ ให้สิ้นทุกข์ได้ก็เป็นมนุษยนิยม ปฏิบัตินิยม และเหตุผลนิยม ทุกขเวทนาของมนุษย์เกิดทาง ด้านกายน้อยยิ่งกว่าทางด้าน จิตใจ อวิชชา ตัณหา และ อุปทานคือมูลเหตุแท้จริงแห่ง ความทุกข์ ซึ่งกำจัดด้วยความ พยายามของมนุษย์เองได้ พระพุทธศาสนา คือศาสนา แห่งผู้ตรัสรู้แล้วและสิ้นทุกข์แล้ว เป็นมรดกแก่มนุษย์ทั้งปวง

ไม่ใช่แก่พระสงฆ์เท่านั้น แต่ ก่อนศาสนาพิธีเป็นราชพิธีและ ราชพิธีพิธีมีแต่เพียงสวดมนต์ ภาษาบาลี พระองค์จึงทรงให้ แปลออกเป็นภาษาไทยให้คน ได้เข้าใจเนื้อหาสาระและ อรรถประโยชน์ในบทสวดมนต์ สูตรนั้น ๆ ว่าเป็นหลักคำสอน เพื่อนำไปทำความเข้าใจสู่การ ประพฤติปฏิบัติให้เกิดการ พัฒนาตนเองและผู้อื่น หาใช่ เป็นการสวดวิงวอน อ้อนวอน แสดงความจงรักภักดีต่อ พระเจ้าไม่ พระองค์ทรงตรัส สอนย้ำแล้วย้ำอีกถึงเบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีล สำหรับผู้อยู่ในฆราวาสวิสัย ศีล ทุกข้อที่มาในพระปาติโมกข์และ นอกปาติโมกข์ตามเหตุผล สำหรับวิถีแห่งพระสงฆ์

ตามความเห็นของ ดร. กริสวไลต์²³ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็น พระบิดาทางวิทยาศาสตร์ไทย หรืออาจกล่าวได้ว่า ทรงเป็น พระมหากษัตริย์ องค์แรกของ เอเชียที่ทรงศึกษาเข้าใจถึง ความรู้สึกนึกคิดจิตใจของชาว ตะวันตกได้อย่างถ่องแท้ ผ่าน มิติวิทยาศาสตร์กับทางพุทธ

ศาสตร์ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายเห็นว่า วิทยาศาสตร์กับศาสนาอยู่คนละฝ่ายกัน เข้ากันไม่ได้โดยประการทั้งปวง พระองค์ผู้ทรงปรีชาญาณได้รอบรู้พุทธศาสตร์ ศาสนศาสตร์ เทววิทยา ศาสนาเปรียบเทียบมานุษยวิทยา และทรงฝึกฝนศึกษาวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติจึงทรงมีพระราชดำริยืนยันว่า “... ไม่มีอะไรในพระพุทธศาสนาที่ขัดกับหลักและวิธีการวิทยาศาสตร์ยิ่งกว่านี้ พระพุทธศาสนาคือรากฐานของวิทยาศาสตร์ พระพุทธองค์คือผู้บุกเบิก ริเริ่มนำวิธีการศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาสัจธรรมจนได้บรรลุพระสัมมาโพธิญาณก็ด้วยวิธีการที่คนสมัยนี้เรียกว่า ‘วิทยาศาสตร์’ เพียงแต่จุดมุ่งประสงค์สูงสุดต่างกัน ไกลกว่ากันระหว่างพุทธศาสตร์กับวิทยาศาสตร์...” พระองค์ทรงลำดับถึงหลักคำสอนเรื่องกฎแห่งกรรม และกฎแห่งสังสารวัฏหรือกฎจักรและจักรวาล (ปฏิจสมุปบาท) กับกฎทางวิทยาศาสตร์ว่าทุกอย่างเป็นเหตุเป็นผลเนื่องถึงกัน เหตุก่อ

ให้เกิดผลผลย่อมมาแต่เหตุเหตุ เช่นไรย่อมก่อให้เกิดผลเช่นนั้น เมื่อกฎนี้กำหนดและควบคุมความเป็นไปทั้งหมดของชีวิตและโลก ก็ต้องกำหนดควบคุมทางจริยธรรมและจิตใจมนุษย์ด้วย กรรมทั้งหมดไม่ว่าดีหรือชั่วย่อมมีเหตุมีผลโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับคนธรรมดาที่ไม่ได้ผ่านการศึกษอบรมตามหลักคำสอนที่แท้จริง ของพระพุทธองค์ และจึงเสพติดหลงใหลอยู่กับความเชื่องมงายในเรื่องของชีวิตและโลกธรรม พระราชดำรินี้ย่อมเป็นการที่จะเข้าใจถึงได้ถ้าใคร สงสัยเกี่ยวกับ ‘สังสารวัฏ’ พระองค์ก็มักจะทรงตอบเป็นเรื่อง ธรรมดา ๆ แบบเดียวกับที่เคยตรัสสอนท่านองว่า “... ถ้าท่านยังไม่ประสบเองและไม่แน่ใจ ท่านก็ควรอยู่ในด้านที่ไม่ประมาทเอาไว้ดีกว่า ถ้าท่านเชื่อความมีเหตุผลในกฎแห่งกรรมนี้ ท่านก็จักดำรงอยู่อย่างเป็นสุข ... และไม่เป็นฝ่ายเสียอะไรเลย แต่ถ้าท่านไม่ยอมเชื่อในเรื่องนี้ ท่านก็จงประพடுத்தตน และยินยอมส่งเสริมให้คนอื่นประพடுத்தตามความปรารถนาอันเลวร้ายขาด

ศีลธรรมต่อไป หากปรากฏขึ้นเมื่อใดว่าท่านหลงผิด ท่านก็จะเปรียบเหมือนผู้เดินทางที่ไม่มีเสบียงกรังติดตัวไปด้วย...”²⁴

การบำเพ็ญบุญกุศลเป็นเรื่องที่พุทธศาสนิกชนไทยรู้จักกันดีและกล่าวถึงมากที่สุด ประราธนามมากที่สุด และประกอบกันตามประเพณีมาช้านานที่สุดในการปฏิรูปฟื้นฟูพระศาสนา²⁵ ทศกคฺติในเรื่อง ‘บุญกิริยาวัตตฺ’ อันหมายถึงแนวทางการทำบุญ ได้ปรับเปลี่ยนจากประเพณีเดิมที่มุ่งเน้น ‘ด้านทานมัย’ บุญสำเร็จด้วย ‘การให้’ ที่กระทำเฉพาะแก่พระสงฆ์ เพื่อสร้างสม ‘เสบียงกรัง สู่สุดดีในปรโลก’ มาสู่การบำเพ็ญบุญด้านและในระดบ ‘ศีลมัยและภาวนามัย’ ให้ได้ประโยชน์พร้อมกันทั้งสามทาง มิให้บกพร่องด้านใดด้านหนึ่ง ยกกระดบคตินิยมในการแสวงหาและประกอบคุณงามความดีเป็นแบบบูรณาการครบสูตร โดยเน้นให้ได้บรรลุ ‘ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์’ คือผลดีที่พึงได้รับในชาตินี้มากยิ่งขึ้น ให้คนตั้งมั่นอยู่ในศีล เป็นคนมีระเบียบวินัย และฝึกอบรม

จิตใจให้มีสุขภาพอันเป็นลักษณะล้ำหลัง อ่อนแอของคนไทย ในพระพุทธศาสนาแบบพื้นฟูนี้ ประเพณีนิยมและศาสนพิธีของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ก่อพระเจดีย์ทราย การแห่พระพุทธรูปลงสรงน้ำในงานสงกรานต์ การแห่เทียนเข้าพรรษา การแห่หน้าคู่พิธีบรรพชาอุปสมบท ประเพณีแห่องค์พระกฐิน การถวายทรัพย์ ทั้ง อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์บำรุงพระศาสนาเพื่อศาสนสมบัติและศาสนสถาน เหล่านี้เป็นต้น พระสงฆ์ธรรมยุตรับรอง เพราะเป็นทางปฏิบัติให้ระลึกถึงการพัฒนาสู่วุฒิภาวะในการปฏิบัติธรรมระดับสูงขึ้นไป แต่ไม่ให้ติดอยู่เฉพาะระดับนี้ และไม่เห็นชอบให้ ‘ทำกันเกินไป’ จนผิดเพี้ยนจากหลัก ‘มัชฌิมนิยม’ แนวทาง ‘ประกอบคุณงามความดีที่เรียกว่าทำบุญ’ ที่พระสงฆ์คณะนี้ส่งเสริมในเรื่อง ‘ทานมัย’ คือ การบำเพ็ญตนให้เกิดสาธารณประโยชน์ที่ข้ามพ้นจาก ‘เรื่องตัวเอง’ ได้ เป็นดีที่สุด เช่น รวบรวมกำลังทรัพย์ หรือกำลังคนด้วยความสมัครใจร่วมกัน

สร้างถนน สะพาน โรงพยาบาล โรงเรียน และสาธารณสมบัติอื่น ๆ การบำเพ็ญบุญที่ยิ่งกว่านี้คือ การรักษาศิล ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย มีจิตใจตั้งมั่น สว่างสะอาด สงบ มีความคิดความอ่านที่เป็นเหตุเป็นผล เพราะ ‘ทานมัย’ จะสร้างปัญหาหากปราศจาก ‘ศีลมัยและภาวนามัย’

ตามพระราชดำริของพระองค์ พระสงฆ์ทุกรูปและทุกนิกายมีสิทธิ เสรีภาพอันชอบที่จะประพฤติวัตรปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยที่ได้ศึกษาอบรมมาถูกต้องด้วยดี และที่เห็นชอบด้วยเหตุผลว่า ควรแก้ไวยา-ทานุศาสน์ของพระบรมศาสดาเอาพระวินัยเป็นมาตรฐานมาตรฐาน และดัชนีวัด ผู้มีสถานภาพและปฏิบัติเสมอเท่าเทียมกัน ย่อมเข้าพวกเข้าหมู่คณะเดียวกัน ได้ (สังฆวาส) ผู้ประพฤติปฏิบัติผิดแผกแตกต่างกัน ก็เข้าพวกกันไม่ได้ (นานาสังฆวาส) เหมือนคนต่างระดับวัฒนธรรม กล่าวคือพฤติกรรมหรือการปฏิบัติธรรมวินัยต่างระดับกัน เป็นเครื่องกีดกันไม่ให้เข้ากันได้ เป็นการสร้าง

ความแตกต่างทั้งรูปแบบและเนื้อหา แม้ในทางคติโลกประชาชนภายใต้กรอบกฎหมายกติกาสอบบังคับของบ้านเมืองและศีลธรรมของศาสนาเดียวกันแท้ ๆ คนเราย่อมชอบพอกัน ยอมรับกัน หรือรังเกียจกัน เพราะความประพฤติลักษณะต่างกัน ดังนั้นการที่พระองค์ทรงปฏิรูปร่างพื้นฟูพระพุทธศาสนาโดยเริ่มด้วยทรงศึกษาพระธรรมวินัยในพระไตรปิฎกให้รู้แจ้งเห็นจริง นำทางสู่การจัดตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้นผสมผสานระหว่างคณะสงฆ์มหานิกายเดิมของไทยกับคณะสงฆ์นิกายรามัญ จึงเป็นไปตามหลักธรรมตาของโลก และภายใต้กฎวิวัฒนาการของสรรพสิ่ง พระองค์ทรงอนุรักษ์สิ่งที่ควรดำรงรักษาไว้ และปรับเปลี่ยนสิ่งที่ควรปรับปรุง ทรงละทิ้งสิ่งที่ควรละทิ้ง และรับเข้ามาใหม่ที่ควรรับ กล่าวคือ “ทรงดึงเอาไว้ และทรงดันออกไป” แต่ไม่ทรง ‘ลุ่มหลงของเก่าและมัวเมาของใหม่’ ยิ่งกว่านี้ทรงมุ่งให้พระสงฆ์ได้เข้าถึงและดำรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัยที่บริสุทธิ์บริบูรณ์ส่งอานิสงส์สู่การพระศาสนาให้

พ้นภัยจากความเสื่อมเสียล่มสลาย ขอให้พระพุทธรูปศาสนา สถิตสถาพรเป็นคุณประโยชน์ แก่ผู้นับถืออย่างแท้จริง และเป็นอานิสงส์อันใหญ่หลวงเกื้อหนุนให้ชาติบ้านเมืองได้ดำรงอยู่รอดปลอดภัย คงความเป็นไทย กอปรด้วยอิสรภาพเอกราช อธิปไตยสืบมาได้จนปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ในการปฏิรูปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและการจัดตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายนี้ขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริวิเคราะห์ประกอบใจความตอนหนึ่งว่า ในความเป็น ‘ธรรมยุต’ หาได้กำกับอยู่เฉพาะเรื่องการออกเสียงสำเนียงภาษาบาลีใน ‘สังฆพิธีบรรพชาอุปสมบท’ ของ อุปสมปทาเปกขะกัถี ของพระอุปัชฌาย์ และกรรมวาจาจารย์

ก็ดีเท่านั้นไม่ หาได้อยู่ที่รูปแบบการครองผ้าไม่ “...การห่มผ้าแหวกเอามือขวายื่นออกก็ดี การออกเสียงอักขระพยัญชนะให้ต้องตามมคธภาษาในพิธีบรรพชาอุปสมบท หรือในการไหว้พระสวดมนต์ก็ดี เป็นเพียงข้างนอก หาใช่เนื้อหาแท้ของความเป็นธรรมยุตไม่... ข้อสำคัญอันจะถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายแห่งธรรมยุติกนิกาย คือ การห่มผ้าคลุมแหวกแขนขวาออกนอกทาง ดูเหมือนเป็นสิกขาบทหลักสำคัญเสียหนักหนา ความจริงการที่พระสงฆ์จะได้ความคิดเพราะห่มผ้าก็เป็นอาบัติเล็กน้อย ข้อพุทธบัญญัติเดิมก็มีแต่เพียงห้ามห่มผ้าอย่างชาววัง และอย่างนักเลงเป็นต้น ไม่บังคับว่าห้ามห่มผ้าเช่นนั้นเช่นนั้น... ครั้นเมื่อทูลกระหม่อม (ร.4) ทรงลาผนวช

เสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว ก็ได้ทรงประกาศแต่พระสงฆ์ทั้งปวงว่า การที่จะห่มผ้าอย่างไหนั้น ทางบ้านเมืองไม่เข้าไปก้าวล่วงแล้ว แต่ความพอใจ มิได้ทรงรังเกียจและถือว่าเป็นสำคัญอันใด ...หาใช่จะเป็นธรรมยุติกาได้ด้วยได้ รับสิทธิมาจากพระสงฆ์รามัญอันได้บรรพชาด้วยเกล้าสรณคมน์ถูกต้องด้วยสระพยัญชนะจนสำเนียง ได้รับอุปสมบทในสี่มาอันจะหาสี่มาอื่นบริสุทธิ์เสมอเหมือนมิได้ ทั้งไม่ใช่เพราะได้ห่มอุตราสงค์และสังฆาฏิทาบกันควบกายไม่... การห่มผ้าจะเป็นเหตุให้นับว่าเป็นธรรมยุตไม่ และไม่ใช่สระพยัญชนะ สำเนียงถูกต้องด้วยมคธภาษาจะเป็นเครื่องหมายว่าธรรมยุติกา.... ข้าพเจ้าเชื่อว่าการประพฤติปฏิบัติได้ตรงตามพระธรรมวินัย นับว่าเป็นธรรมยุติกา...”²⁶

(อ่านต่อฉบับหน้า)

21 การร่วม ‘สังวาส’ หมายถึง การยอมรับสถานภาพเสมอกันและหนึ่งเดียวกันในสังฆกรรมต่าง ๆ ศึกษาความละเอียดใน : วินัยมุข เล่ม 1 หน้า 48 - 69

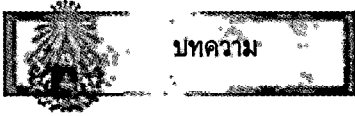
22 ศึกษาความเพิ่มเติมได้จาก อเล็กซานเดอร์ บี. กริสโวลด์ : พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้ากรุงสยาม อ่างแล้ว หน้า 39 - 40

23 อเล็กซานเดอร์ บี. กริสโวลด์ : อ่างแล้ว หน้า 40 - 43

24 อเล็กซานเดอร์ บี. กริสโวลด์ : อ่างแล้ว หน้า 41

25 สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ : เรื่องพระจอมเกล้า ฯ อ่างแล้ว หน้า 60 - 61 และอเล็กซานเดอร์ บี. กริสโวลด์ อ่างแล้ว หน้า 42 - 44

26 อ้างจากหนังสือ “สมเด็จพระจอมเกล้ากรุงสยาม” โดย ประยูร สิทธิ อ่างแล้ว หน้า 50 - 51

Phramaha Dr.Prakhun Gunadhammo
Faculty of Humanities
Mahamakut Buddhist University

Welcoming and sending the dead (pret)

Welcoming and sending the dead (pret)

The word ‘pret’ means the dead, the deceased, or the departed. The word ‘pret’ derived from the Sanskrit word, the word ‘peta’ is the Pali word, but the meaning in both languages is the same. Buddhists believe that if the person committed a wicked deed, he or she, after their death, became the deceased.

Welcoming and sending the deceased, traditional merit-making festival in the Tenth Lunar Month, are celebrated in the south region of Thailand. The people will make merit in the tenth lunar month of the traditional Thai calendar. It is scheduled on certain days from mid-September to mid-October. It is believed in southern Thailand that during fifteen days of the tenth lunar month, the souls of the ancestors will be permitted to visit their relatives. During this period the living

make merit for the dead. There are two times of the special merit-making in the tenth lunar month each year, that is, welcoming the dead, and sending the dead. The occasion of the welcoming the dead is on the first day of the waning moon in the tenth lunar month, and the latter is on the fifteenth day of the waning moon in the tenth lunar month of the traditional Thai calendar.

Most of the southerners especially Buddhists working all over Thailand will go back to their hometowns, that is to say, the South of Thailand for the ceremony of welcoming and sending the dead. There are two times of this festival each year. First it is the ceremony of welcoming the dead, it is called “merit-making on the occasion of welcoming the dead.” It is celebrated on the first day of the waning moon in the tenth lunar month. Second it is the ceremony of sending the dead,

it is called “merit-making on the occasion of sending the dead”. It is celebrated on the fifteenth day of the waning moon in the tenth lunar month.

The southerners believe that after death their relatives will consume the fruit of their bad conduct which they did in the life before death. Having done a wicked deed, they will go to hell or woeful state. The dead will be released from the hell by the God of Death. The dead will be set free within fifteen days from the first day of the waning moon period to the fifteenth day of the waning moon period in the tenth lunar month. This time, the dead will come to the human world to visit their relatives. If their relatives live in the faraway places or in another land, they will wander about everywhere to seek them. If they do not meet their relatives, the dead will be sad and cry. It is told that the relatives of the deceased

should dedicate merit to their relatives who became the dead. Because of this belief, the southerners will go back to their hometowns to participate in the merit-making in the tenth lunar month of the traditional Thai calendar. And they also take this occasion to visit their relatives.

Before the first day of the waning moon period, the people will go to the forest for taking the young leaves of a kind of tree called 'kapho' (Licuala) to make a kind of food named 'Tom'. Tom is a kind of food, how to do this food is to cook sticky rice with the coconut milk and then wrap it with the young leaves of kapho and then boil it. The people carry Tom, rice and curry, pomelo, rambutan, mangosteen, banana, longan, and other kinds of sweet to temple. All these are the sacrifices to the dead. On the first day of the waning moon in the tenth lunar month, the people go to temple for offering foods to the monks and novices.

And the sacrifices of the dead are put together on a specific place. After monks and novices had lunch and chanted the holy stanzas of blessings, there will be a ceremony called 'jing pret,' literally the word 'jing' means 'usurp' the word 'pret' means 'the departed'. The real meaning of the compound word 'jingpret' is to take the sacrifices dedicated to the deceased. By doing this, the dead will be happy as relatives take sacrifices from that fixed place.

While existing on the human world within 15 days, the dead will go everywhere to see their relatives or their friends living in this human world. Because of this belief, the local people in the south of Thailand should go back to their native places for participation in the merit-making in the tenth lunar month each year.

Again, on the fifteenth day of the waning moon period, the people will go to temple for sending the dead to their place

or peta-world. The ceremony is the same as the ceremony of welcoming the dead. They carry Tom and other foods to temple for offering to the monks and novices and take sacrifices to the fixed place and put them on it. After the monks and novices had finished lunch and chanted the holy stanzas of blessings, the ceremony of taking sacrifices will occur again. When ceremony finished, the deceased will go back to the peta-world. They will be sad this time if their relatives are not present there. The souls of the ancestors want to meet their relatives before they go back to the peta world. The southerners, therefore, who are not free to go back to their hometowns to participate in the merit-making in the tenth lunar month, should at least offer foods to monks and dedicate merit to the souls of the ancestors. We must keep this important heritage for our posterity.

บทความ

พระเทพวิสุทธิกวี

ป.ธ.๙, ศ.บ.บ., ศ.บ.ม., พ.ด.ด.

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผน มจร

นิตยสาร

นิวซีแลนด์

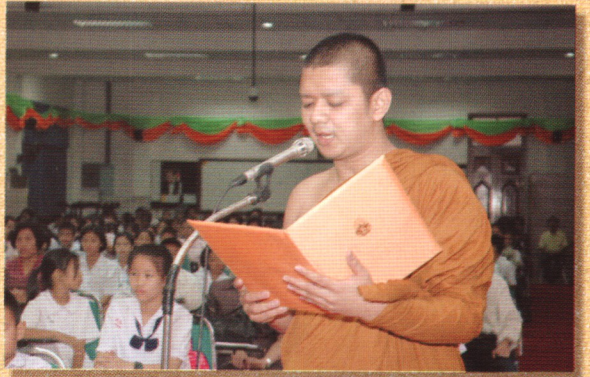
(๖)

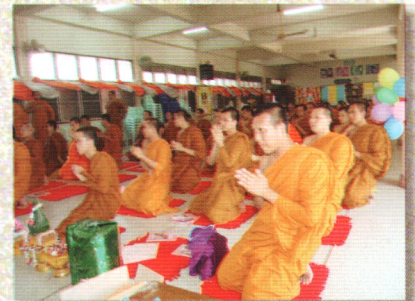
ชื่อและสร้างวางบสักหนึ่งล้าน
 สำเร็จการใช้ได้ไม่เดือดร้อน
 ได้วัดไทยทำบุญอันสุนทร
 ช่วยคลายร้อนมวลมวมลมนุษย์พุทธชนฯ
 ป้ายสองโมงเศษสิบห้านาที
 ของวันที่สิบสองสรุปลผล
 รับหลักการสร้างวัดสี่ส่วนตน
 หวังสุขสันหากสัมผัสวัดจริงฯ

มาถึงคราจากไทยโยมญาติ
 ไซลาชาดลาลับหรือลาทิ้ง
 เพียงลาไปไอ้แลนด์แทนพักพิง
 ก่อนจะตั้งหวนลับกลับถิ่นไทยฯ
 จากป้ายสองสิบห้าเวลาจาก
 แสนทุกชียากปวดกันแต่ทนไหว
 ด้วยต้องนั่งรถยนต์ทางยาวไกล
 ทั้งปรับเบาะไม่ได้ทรมาฯ

มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
 จัดงานวันรวมศิษย์ พระธรรมมัทธยากร ครั้งที่ ๓๙
 ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

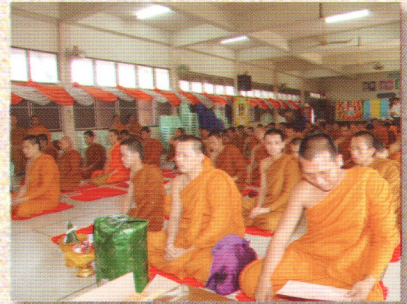
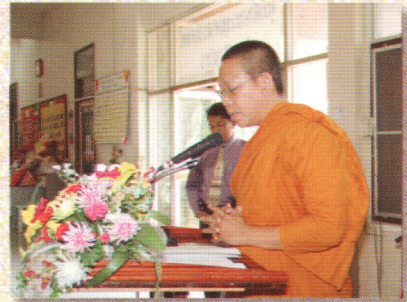
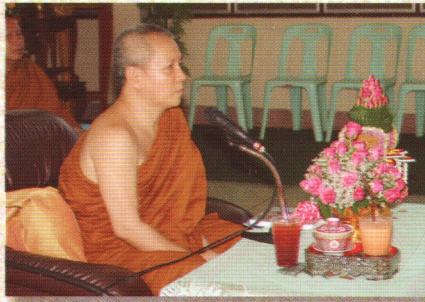
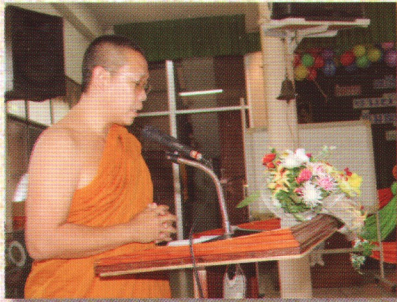

ศูนย์วัดราชาธิวาส จัดงานวันมาฆบูชา วันที่ ๙ กุมภาพันธ์

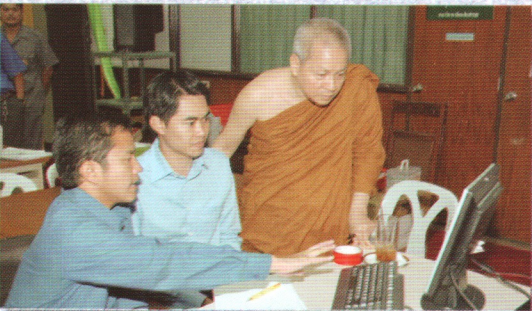
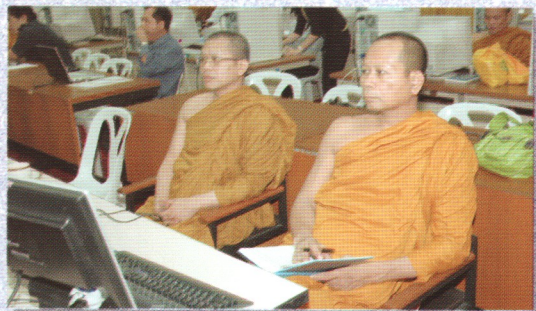
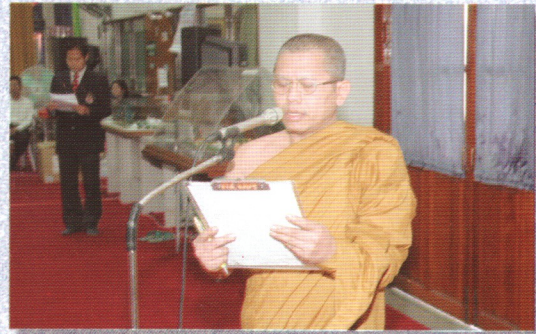

และ เลี้ยงส่งคณาจารย์ที่เกษียณอายุ

พ.ศ. ๒๕๔๙

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
จัดสัมมนาพิเศษระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
ระหว่างวันที่ ๒-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมใหญ่ มจร

ถึงวัดญาณประทีปยี่สิบสี่

นาฬิกาพอดีมีเลยผ่าน

ออกจาก Wellington ตามประการ

เราวิ่งผ่านเข้าทาง Motorway ๗

มาแยกเข้าสายหนึ่งบึงตลอด

บางครั้งจอดเติมน้ำมันมีหันเห

ผ่านทั้งป่าทั้งเขาทั้งทะเล

รถชนชนบางครั้งเพราะแรงลมฯ

ยามผ่านทะเลทรายใจหายวาบ

ต้องนึกกราบหลวงพ่อช่วยกระผม

เป็นทางไกลกันดารไม่เคยชม

เมื่อถูกลมพัดใสใจตลิ่งฯ

นั่งรถเก่าอย่างเก่าเบาเกาก็เก่า

ปีนภูเขาสูงชันพลันนึกถึง

ถ้ายางแตกแหวนบหักกลงสักปีง

คงไม่ถึงไอ้คแลนดตามเวลาฯ

วันที่สิบสามตื่นนอนแต่ตอนเช้า

แล้วเข้าห้องน้ำตามประสา

ทั้งอาบน้ำชำระทั่วกายา

ทั้งล้างหน้าแปรงฟิงหนาวสั้นเครือฯ

อันน้ำอุ่นที่นี้ก็มียู่

ให้เราสู้ล้างกายสบายเหลือ

แต่อาบเสร็จคางสั้นเสียงครือครือ

เพราะหนาวเหลือขั้วโลกเมืองไอ้คแลนดฯ

สักพักหนึ่งถึงคราฉันข่าวต้ม

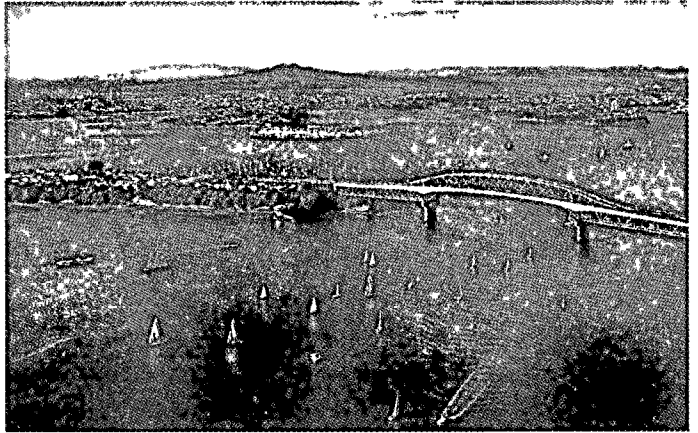
เติมน้ำส้มพริกไทยสะใจแสน

มีกุ้งสดตัวใหญ่กว่าไทยแลนด

เนื้อก็แน่นจึงต้องรับสองคนฯ

ฉันเข้าเสร็จวันนี้ไม่มีพัก

ด้วยต้องทักโยมญาติให้ฉลาดฉาน

มีหลายคนทนนาวเมืองนี้หนาน
ด้วยต้องการแผ่นดินเพิ่มถิ่นไทยฯ

พอดกสายเข้าเป็นประธานสงฆ์

จำนั่งลงกับที่มีไปไหน

ตั้งพระครูฐานานำมาไกล

จากเมืองไทยสู่แคว้นแดนกีวีฯ

ด้วยพ่อท่านพระพรหมเมธาจารย์

โปรดประทานให้มาในครานี้

ตั้งพระมหาวินัยผู้ใจดี

ให้เป็นที “พระครูประสาธธรรม”ฯ

ขณะนั้นพระสงฆ์ขันโต

แล้วนโมพาหุงเพื่อตอกย้ำ

ถึงเวลาฉันเพลก็ต้องนำ

ก่อนจะเข้าสำหรับด้วยสัพพีฯ

แต่ก่อนนั้นต้องว่าภาษาไทย

เพื่อปลุกใจญาติโยมให้เต็มที

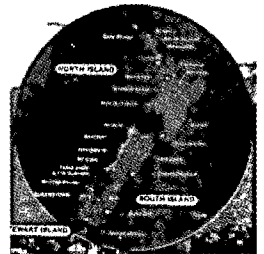
เรื่องพระครูรู้ไว้ได้เป็นดี

แล้วมาที่วิกฤติของชาวพุทธฯ

เน้นไปที่องค์ห้าพุทธศาสน์

เพื่อประกาศศีลธรรมอันสูงสุด

พุทธองค์ทรงสอนสู่วิมุตติ

ที่เป็นจุดเดี่ยวนั้นอันสากลฯ
 ทั้งสมมติปรมาตต์ท่านจัดไว้
 ให้คนได้ปฏิบัติสัมผัสนผล
 เรื่องสมมติเมตตาและอดทน
 มนุษย์ชนพุทธนี้มีน้ำใจฯ
 ปรมาตต์นั้นต้องเสียสละ
 ตั้งสัจจะให้มันไม่หวั่นไหว
 ลึกซึ้งสามพัฒนาพาก้าวไกล
 ผู้หวังไปนิพพานเชิญท่านลองฯ
 สรุปลงคงไว้ที่ยึดฯ
 ปรารถนาสิ่งใดไม่เป็นสอง
 ให้ทุกท่านสุขสมอารมณ์ปอง
 แล้วแจกของฝากกันก่อนวันลาฯ
 บ่ายสองโมงลงร่วมกิจประชุม
 ผู้ชุมนุมวันนี้มีมากหน้า
 ทั้งภิกษุสงฆ์ประสกแลเสีกา
 เพื่อปรึกษาแผนงานของอารามฯ
 ประเด็นเด็ดเรื่องพัฒนาวัด
 ต้องการจัดให้มีศรีสยาม
 อุโบสถสองชั้นอันสวยงาม

เมื่อสอบถามราคาว่าสิบล้านฯ
 อีก็จะต้องสร้างห้องพักภิกษุ
 ให้บรรจุห้องพักเป็นหลักฐาน
 ทั้งกว้างใหญ่สองชั้นตามกะการ
 งบประมาณสิบล้านเช่นเดียวกันฯ
 ที่ประชุมตกลงกันแน่นอน
 ต้องสร้างก่อนที่พักมีสักอัน
 ทั้งกฎหมายให้สร้างในเร็ววัน
 มิฉะนั้นสองปีเห็นที่ฟ้าลวฯ
 ด้วยกฎหมายบังคับไว้เด็ดขาด
 หากยึดยาดรรับรองต้องนั่งท้าว
 สร้างสองหลังสองปีมีเรื่องราว
 ทั้งร้อนหนาวหนักหนาเรื่องหาเงินฯ
 แม้ชาวพุทธไอ้คนแลนดล้นรวยทรัพย์
 ต่างน้อมรับพร้อมหน้า่นาสรรเสริญ
 ยี่สิบล้านบาทไทยไม่มากเกินไป
 คิดเพลิน ๆ แปรแสนดอลลาร์ก็ฯ
 หากชาวพุทธเมืองไทยได้ช่วยบ้าง
 ได้ช่วยสร้างสัญลักษณ์เป็นสักขี
 แสดงออกพร้อมพรักสามัคคี
 ไทยก็วิเอ้อย่างสร้างสัมพันธ์

บทควา

ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยพราแดง
 อายุ ๙๐ ปี ราชริณาน
 รวม ๑๔ คณะ ๓ สถาบันใหญ่
 มีคนงานทำพันจัดสรรเว็บ
 มีอาคารโบราณเก่าคร่ำคร่า
 นักศึกษานานาชาติมีมากมาย
 มีนักศึกษาไทยไปทีนั้น
 ในทำเนียบขันทีกว่าห้าร้อยคน

มีเนื้อที่ ๓,๐๐๐ กว่า (ไร่) มหาศาล
 คอยสืบสานวิทยา มีว่างเว้น
 แยกออกไป หนึ่งสองสี่ (๑๒๔) ต.พารังเมนท์ (Department)
 มีอาจารย์ต่งเด่นสองพันนาย
 แฝงไว้ด้วยศิลปะและความหมาย
 ที่รวบรวมรายชื่อไว้สามร้อยคน (ประมาณ)
 ยากอดีต ปัจจุบัน สืบบุสนธิ์
 ได้ฝึกฝนศาสตร์และศิลป์จากอินเดีย

วันนี้ ขอนำชาวคณะจาริกธรรม - ย่าอินเดีย สืบต่อจากคราวที่แล้ว ได้ไปทัศนศึกษามหาวิทยาลัย บานาร์ส ฮินดู หรือที่คนไทยส่วนใหญ่รู้จักในนามมหาวิทยาลัยพราแดง แต่ฝรั่งรู้จักในนาม Bararas Hindu University (B.H.U.) สาเหตุที่ผู้เขียนมีความปรารถนาจะนำชาวคณะจาริกธรรม ให้ไป รู้จักที่นั่นก็เพราะว่า มหาวิทยาลัยพราแดง เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริม สนับสนุนและเปิดกว้าง สำหรับนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัย พราแดงมีความพร้อมในการบริการด้านวิชาการให้กับนัก ศึกษานานาชาติทุกสาขา ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๔๐ (ระหว่างผู้เขียนศึกษาอยู่ที่นั่น)

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๔๑
 มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

นักศึกษาต่างชาติที่หมั้นเวียนอยู่
อย่างนี้ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ คนใน
แต่ละปี รุ่นเก่าจะไปรุ่นใหม่
เข้าแทนที่ เป็นอยู่อย่างนี้มิขาด
สาย ทำให้นักศึกษาต่างชาติใน
แทบเอเชียตะวันออกเฉียง
ยุโรป ไปศึกษาอยู่ที่นั่น รวมทั้ง
นักศึกษาจากประเทศไทยด้วย

ในส่วนของนักศึกษา
ไทยทั้งฝ่ายบรรพชิตและ
คฤหัสถ์ โดยเฉลี่ยแต่ละปีไม่ต่ำ
กว่า ๕๐รูป/คน ส่วนมากผู้
ไปศึกษาที่นั่นจะสำเร็จปริญญา
ตรี ปริญญาโทจากมหามกุฏ
ราชวิทยาลัยและมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัยสำหรับผู้จบ
จากที่อื่นก็พอมีบ้าง แต่ก็
เป็นส่วนน้อย

จริง ๆ แล้วผู้ที่สำเร็จ
การศึกษาในระดับปริญญาโท-
ปริญญาเอก จากประเทศ
อินเดียนั้นมีหลายมหาวิทยาลัย
ที่มีนักศึกษาไทยทั้งฝ่าย
บรรพชิตและคฤหัสถ์ไปศึกษา
และสำเร็จการศึกษากลับมา
ทำประโยชน์ให้กับคณะสงฆ์
และสังคมไทยในปัจจุบันมีอยู่
เป็นจำนวนมาก

แต่ผู้เขียนขอบอกก่อน
ว่า จะนำเฉพาะผู้ที่สำเร็จการ

ศึกษาจากมหาวิทยาลัย
พาราณสี (B.H.U.) เท่านั้น
ด้วยเหตุผลที่ว่า มีข้อมูลค่อนข้าง
ที่จะสมบูรณ์จึงนำมาเผยแพร่
เป็นกาลเฉพาะ เพื่อ
ประกาศเกียรติคุณของท่าน
เหล่านั้นให้ปรากฏ พร้อมกับ
ประกาศเกียรติคุณสถาบันการ
ศึกษา B.H.U. ที่ได้มีส่วนช่วย
อนุเคราะห์ ถวายความสะดวก
แก่พระนักศึกษาไทยในสมัยนั้น
อันที่จริงพระนักศึกษาไทยใน
สมัยนั้น ถ้าผู้เขียนเอ่ยชื่อ ท่าน
ผู้อ่านคงจะตะลึง เพราะคาดไม่
ถึงว่า มหาวิทยาลัยพาราณสี
(B.H.U.) แม้ฟังชื่อแล้วออกจะ
โบราณ แต่ก็ได้มีส่วนร่วมสร้าง
และส่งเสริมบุคคลากรให้กับ
วงการพระสงฆ์ไทยเป็นเอก
อันนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้

ประกอบกับเมื่อไม่นาน
มานี้ ผู้เขียนได้รับ หนังสือสิทธิ
ถาวร ฉบับสีหนาท ฉบับที่ ๙
ธันวาคม ๒๕๔๗ ของสมาคม
พระนักศึกษาไทยเมืองพาราณสี
ได้รวบรวมข้อมูล พระนักศึกษา
ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน เป็นข้อมูล
ค่อนข้างจะสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบ
พระคุณคณะพระนักศึกษาไทย

เมืองพาราณสีทุกท่านมา ณ
โอกาสนี้ด้วยที่ได้เมตตาส่ง
ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ จึงขอ
อนุญาตนำข้อมูลพระนักศึกษา
ผู้สำเร็จการศึกษา และที่ได้รับ
พระราชทานที่สมเด็จพระราชา
คณะ พระราชาคณะ และมี
ตำแหน่งบริหารการศึกษาและ
การปกครองในคณะสงฆ์ไทย
ปัจจุบัน สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้รับ
พระราชทานที่พระราชาคณะ
ผู้เขียนจะนำมาบอกกล่าวใน
โอกาสต่อไป

ต่อไปนี้เป็นรายชื่ออดีต
พระนักศึกษาไทยผู้สำเร็จ
การศึกษา ในระดับปริญญาโท
ปริญญาเอก และมีตำแหน่ง
สำคัญในคณะสงฆ์ไทยยุค
ปัจจุบันนี้

สมเด็จพระราชาคณะ
และพระราชาคณะที่สำเร็จการ
ศึกษาจากมหาวิทยาลัย บานา
รัส อินดู (B.H.U.)

ชื่อ / ฉายา / พระราช
ทินนาม วิทฺยฐานะ ตำแหน่ง
ทางคณะสงฆ์/ทางการศึกษา

๑. สมเด็จพระพุทธิชิน
วงศ์

(ประจวบ กนฺตจาโร /
เนียมหอม) ป.ธ. ๕, ศน.บ. ,

M.A., Ph.D.

เจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม กรรมการมหาเถรสมาคม อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒. พระศาสนโสภณ (อัมพร อมฺพโร /ประสวดพงศ์)

ป.ธ. ๖, ศน.บ., M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม

๓. พระธรรมวิสุทธิกวี ป.ธ. ๙, ศน.บ. M.A., Dip. (Hindi)

เจ้าอาวาสวัดโสมนัสวิหาร

เจ้าคณะภาค ๑๖, ๑๗, ๑๘ (ธ)

๔. พระธรรมวราภรณ์ (มนตรี คณิสฺสโร /บุญถม) ป.ธ. ๕, ศน.บ., M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม รองคณะภาค ๑๑ (ธ)

๕. พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสมฺโม /กลิ่นสาลี) ป.ธ.๙, M.A.Ph.D.

เจ้าอาวาสวัดสามพระยา เจ้าคณะภาค ๑๔

๖. พระเทพปัญญาสุธี (พร้อม โกวิท)

ป.ธ.๘, พธ. บ., M.A.

เจ้าอาวาสวัดแจ้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช รองอธิการ บดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรี- ธรรมราช

๗. พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ / พรหมพันธ์) ป.ธ. ๖ , ศน.บ., M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

๘. พระเทพมงคลสุธี (พูนศักดิ์ วรรกทโก / มาเจริญ) ป.ธ. ๘, M.A., Ph.D.

เจ้าอาวาสราชประดิษฐ์ฯ รองเจ้าคณะภาค ๑, ๒, ๓, และ ๑๒, ๑๓ (ธ)

๙. พระเทพญาณกวี (บุญเรือง บุญโชโต / เหนือลี) ป.ธ. ๔, ศน.บ., M.A.

เจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ เจ้าคณะภาค ๘ (ธ)

๑๐. พระเทพปัญญาภรณ์ (อมร ญาโณทโย / มะลาวรรณ) ป.ธ. ๗, ศน.บ., M.A.

เจ้าอาวาสวัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ

๑๑. พระเทพญาณโมลี (องอาจ ฐิตธมฺโม /

ชุมแสน) ป.ธ. ๙ , M.A., Ph.D.

เจ้าอาวาสวัดชันเงิน จ.ชุมพร

เจ้าคณะจังหวัดชุมพร ๑๒. พระเทพสารมุนี (เพ็ชร สารธมฺโม /สานทอง) ป.ธ. ๖ , ศน.บ. , M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ปฎิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๑๓. พระเทพวิสุทธิกวี (เกษม สญฺโต /ลักษณะวิลาส) ป.ธ. ๙ , ศน.บ., ศน.ม Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวางแผน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑๔. พระราชธรรมมุนี (เกียรติ สุกิตฺติ) ป.ธ. ๗, M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส

๑๕. พระราชกิตติโมลี ป.ธ. ๘, พธ.บ., M.A.Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรฯ

เจ้าอาวาสวัดศรีนครินทร์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๑๖. พระราชธรรมเวที
(โกเมศ เขมธมโม /
สุวรรณขันธ) ป.ธ. ๙ ,
M.A.,Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราช
โอรสาราม

รองเจ้าคณะภาค ๑๘

๑๗. พระราชมงคล
บัณฑิต (ประศาสน์ ญาณธโร/
เป็นมงคล) ป.ธ. ๕,ศน.บ.,M.A.

เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส
รองเจ้าคณะภาค ๘ (ธ)

๑๘. พระราชเมธาภรณ์
(แสวง ธมฺเมสโก / ลูก
อินทร์) ป.ธ. ๕,ศน.บ.,M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวัด
บวรนิเวศวิหาร รองอธิการบดี
ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย

๑๙. พระราชวรมณี
(บุญสิน อุตตมชาโต / ชุน
อุดม) ป.ธ. ๙ , M.A.,Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดดุสิตาราม
รองเจ้าคณะภาค ๑๗

๒๐. พระราชวชิรโมลี
(โสรัจจ์ โสรัจจ์/ใจชื่น)
ป.ธ. ๙ , M.A.,Ph.D.

เจ้าอาวาสวัดสวนพลู
รองเจ้าคณะภาค ๑๑

๒๑. พระราชธรรมสุธี

(สมปอง ปญญาทีโป /
ศรีสงคราม) ป.ธ. ๕, ศน.บ.,
M.A.

เจ้าอาวาสวัดพระ
มหาธาตุ จังหวัดนครศรี -
ธรรมราช เจ้าคณะจังหวัด
นครศรีธรรมราช (ธ) รอง
อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหา
มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรี
ธรรมมาโคกราช

๒๒. พระราชมงคลสุธี
(ประสงค์ เขมฉนฺโท)
ป.ธ. ๕,ศน.บ.,M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด
ราชบพิศ

๒๓. พระราชวราภรณ์
(อนันต์ญาณวีโร)ป.ธ.
๕, ศน.บ., M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราช
ประดิษฐ์

๒๔. พระเมธีธรรมานันท์
(สำเร็จ ธมฺมานนฺโท /
เสมอจิต)ป.ธ. ๙ , M.A.,Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสไร่ชิง อำเภอบาง
สามพราน จังหวัดนครปฐม

๒๕. พระปริยัติสารเมธี
(อุทัย ปุญฺโทโย)ป.ธ. ๕,
ศน.บ., M.A.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราช
ผาติการาม

๒๖. พระศรีมงคลเมธี
(วิชาญ กลยาณธมฺโม /
พวงธานี) ป.ธ. ๙ , M.A.,Ph.D.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสจันทร์กระพ้อ
จังหวัดปทุมธานี คณบดีคณะ
ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัย
ลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๗. พระวิบูลธรรมภาน
(ทวยเทพ สุภาจาโร/แก้วหนูน
เมือง) ศน.บ., M.A.

เจ้าอาวาสวัดโนนขุมเงิน
อำเภอโนนแก้ว จังหวัดสกลนคร

๒๘. พระอมรเวที
(วรรณ เขมจารี/ สุโรจน์)ป.ธ.
๕, ป.ธ.,พธ.บ., M.A.

เจ้าอาวาสวัดสวนดอก
จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ช่วยอธิการ-
บดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยา-
ลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

หลายท่านคงกระจ่าง
แล้วซิณะว่า พระนักศึกษาไทย
(B.H.U.) ในอดีต ล้วนแล้วแต่
เป็นกำลังสำคัญอยู่ในคณะสงฆ์
ไทยปัจจุบัน พุทธศาสนิกชน
จำนวนไม่น้อยที่ศรัทธาทำบุญ

ในลักษณะมองการไกลเลือก
ทำบุญตามแนวพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นใน
แง่ของการส่งเสริมการศึกษา
เริ่มตั้งแต่เป็นเจ้าภาพบวช
สามเณร - บวชพระ และ
สนับสนุนถวายทุนการศึกษา
แต่พระสงฆ์ที่เดินทางไปศึกษา
ยังต่างประเทศ โดยเฉพาะใน
ประเทศอินเดียเป็นที่ประจักษ์
แล้วว่าสิ่งที่สาธุชนได้สนับสนุน

ทุนการศึกษานั้นได้ผลเกินเป้า
หมาย เพราะหลังจากที่ท่านจบ
มาก็ได้กลับมาทำประโยชน์
อย่างที่เห็นกล่าวคือ รับผิดชอบ
ชอบในตำแหน่งสำคัญอันเป็น
ส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยสร้างความ
มั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา
และอาณาจักรได้เป็นอย่างดีขอ
ให้ท่านสาธุชนจงภาคภูมิใจกับ
ปรากฏการณ์เหล่านี้และท่าน
เป็นคนหนึ่งมีโชหรือที่ได้ถวาย

ปัจจัยให้พระนักศึกษาเหล่านี้
ได้ไปศึกษาจนสำเร็จ กลับมา
ทำประโยชน์อันยิ่งใหญ่อย่างที่
เห็น

B.H.U. = Banaras Hindu
University หรือมหาวิทยาลัย
พาราณสี ผู้มีส่วนในการ
พัฒนาบุคลากรให้กับคณะสงฆ์
ไทยยุคปัจจุบันโดยแท้จริง
สาธุ.....

สุวัฒน์ เจริญสุข
พม.,ศน.บ., MA

แปลจาก *The CASE FOR THE BUDDHIST
THEORY OF SURVIVAL AND KAMMA (K N JAYATILLEKE)*

กรณีศึกษา ทฤษฎีการตายแล้วเกิด และ หลักกรรมบ่ออโพรพริเอต THE CASE FOR THE BUDDHIST THEORY OF SURVIVAL AND KAMMA

In the case of visual stimuli etc., they physically affect the senses in giving rise to their respective impressions (paṭigha - samphassa) but in the case of ideas that arise in the mind in remembering, imagining, thinking etc., the contact with the conscious mind is said to be only conceptual (adhivacana - samphassa).

It is these impressions and ideas and their by products that accumulate in our

ในกรณีของสิ่งเร้าหรืออารมณ์ทางตา เป็นต้นนั้น อารมณ์เหล่านั้นมีอิทธิพลต่อประสาทสัมผัสทั้งหลายโดยสิ้นเชิงในการทำให้เกิดการรับรู้ทางจิตแต่ละอย่างของประสาทสัมผัสเหล่านั้น (ปฏิขัมผัสสะ) แต่ในกรณีของธรรมารมณ์ที่เกิดในจิตด้วยการระลึกด้วยจิตตนาการ, ด้วยความคิด เป็นต้น กล่าวกันว่าสัมผัสที่ปรากฏภายในจิตนั้น เป็นเพียงนามธรรมที่เรียกว่า อธิจจนสัมผัสสะ เท่านั้น

memory and from of our mind. So what is stated in (c), namely that “the mind and personality grow and change always in conjunction with environment as the body grows and changes” is partly true. As we have seen above, it is stated in the Buddhist text themselves.

So while Buddhism holds that the person is a psycho-physical unit (n̄mar'pa), it does not subscribe to the Identity hypothesis that the mind and the body are one and the same entity or to the Dualistic hypothesis that the mind and the body are entirely different.

Besides, Buddhism holds that if awareness (sati) can be retained while the impressions and ideas that impinge on the conscious mind are inhibited, the activity of the body is gradually stilled and the emotions of sensuous desire (k̄macchanda) and hate (vȳp̄da) subside, then the mind being intrinsically resplendent (pabhassara) gradually acquires certain extra-sensory power of perception (abhī).

What we outlined earlier was the relationship of the conscious mind (manodh̄tu, manov̄iñadh̄tu) to its physical basis but we must not forget that according to the Buddhist theory, the “stream of consciousness” has two components without a sharp division between them (ubhayato abhocchinnam), the

ธรรมารมณและผลพลอยได้ของอารมณเหล่านั้นนี้เองที่สะสมอยู่ในความจำของเราและเป็นส่วนหนึ่งในจิตของเรา ดังนั้นสิ่งที่กล่าวไว้ในข้อ (ค) ที่ว่า จิตและกาย เจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงเสมอตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเมื่อร่างกายเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงไป “นั้นถูกเป็นบางส่วนดังที่เราได้เห็นมาแล้วข้างต้น ข้อความนี้มีปรากฏในพระไตรปิฎกเอง

ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงถือว่าบุคคลคือกลุ่มหรือชั้นที่ประกอบด้วยกายกับจิต(นามรูป) พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับข้อสมมติเอกภาวะที่ว่าจิตและกายเป็นคนละอย่างโดยสิ้นเชิง

นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังเชื่อว่าถ้ากำหนดสติให้หนึ่ง ขณะที่ธรรมารมณที่มากกระทบจิตถูกขัดขวาง การทำหน้าที่ของกายก็จะค่อยๆสงบนิ่งความใคร่ในกามที่เรียกว่า กามฉันทะและความพยายามเกลียดชัง ลดลงแล้วละก็ จิตซึ่งมีลักษณะส่องใสภายใน ก็จะค่อยๆ มีพลังอำนาจการรับรู้พิเศษบางอย่างที่เรียกว่าอภิญญาขึ้นมา

สิ่งที่ได้กล่าวไว้เพียงคร่าวๆ ก่อนหน้านี้ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกาย (มโนธาตุ, มโนวิญญาณธาตุ) แต่เราต้องไม่ลืมว่า ตามทฤษฎีของพระพุทธศาสนานั้นกระแสจิต มีองค์ประกอบสองอย่างแต่ไม่มีการแยกองค์ประกอบทั้งสองออกจากกันอย่างชัดเจน (อุภยโต อัพโพจฉินนัง) ว่าเป็นจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก หรือภวังคจิต จิตทั้งสองประเภทนี้ได้สะสมการรับรู้อารมณต่างๆ ที่เราเคยผ่านพบมาแล้ว ตั้งแต่วัย

conscious mind and the unconscious, in which accumulate the emotionally charged experiences that we have had, going back through childhood and birth into previous lives. Besides, with the expansion and development of consciousness (vibh'asāi), it attains a paranormal state.

How much of our memories in the unconscious are associated with the brain? Do they include the memories of prior lives as well? What is the nature of the association between the potentially paranormal mind and the brain? Does the paranormal mind function at its best when the activity of the brain and the body is quiescent (k'yasankhī niruddhā) under its control? The total psyche (vīṇa) of a person comprising the conscious mind, the memories and dispositions in the unconscious and the potentially paranormal mind is said to be “associated with and linked to the body” (ettha sitam ettha paṭibaddham). But it is not clear how close or how loose the association of its several aspects are.

The Buddhist texts speak of two forms of telepathy direct and indirect. Indirect telepathy, it is said, is had “by attuning oneself with the thought-vibrations of a person as he thinks” (vitakkayato vitakka-vipphrasaddam sutvā). Direct telepathy does not require this mediating process. Is the activity of the brain

เด็กจนถึงอดีตชาติหลายๆ ชาติ นอกจากนี้เมื่อจิตได้รับการพัฒนาเต็มที่แล้วก็จะได้บรรลุโลกุตตรธรรม

หน่วยความจำในภวังคจิตหรือจิตไม่รับรู้อารมณ์ของเราที่มีความสัมพันธ์กับสมองมีมากน้อยเพียงใด? หน่วยความจำเหล่านั้นรวมความจำเกี่ยวกับอดีตชาติหลายๆ ชาติด้วยหรือไม่? ธรรมชาติคือความสัมพันธ์ระหว่างโลกุตตรจิตกับสมองคืออะไร? โลกุตตรจิตทำหน้าที่ได้ดีที่สุดหรือไม่ เมื่อการทำหน้าที่ของสมองและกายอยู่ในภาวะสงบภายใต้การควบคุมของโลกุตตรจิตนั้น? กล่าวกันว่า วิญญาณคือการรับรู้อารมณ์ทั้งหมดของคน ซึ่งประกอบด้วย จิต, หน่วยความจำและอารมณ์ในภวังคจิตและโลกุตตรจิต มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับ ‘กาย’ (เอกอะ สัตัง เอตอะ ปฏิปัทธัง) แต่ก็ยังไม่ปรากฏชัดเจนว่าลักษณะต่างๆ ของจิตนั้น มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นหรือหละหลวมเพียงใด

พระไตรปิฎกกล่าวถึง เจโตปริยญาณ หรือ การรู้ใจคนอื่นไว้ ๑ อย่าง คือ เจโตปริยญาณโดยตรง และเจโตปริยญาณโดยอ้อม กล่าวกันว่าเจโตปริยญาณโดยอ้อมได้มาด้วยการปรับตัวให้เข้ากับคลื่นความคิดของคนที่กำลังคิด (วิตักกะยะโต วิตักกะวิพวารัสสัทัง สตวา) เจโตปริยญาณโดยตรงนั้น ไม่ต้องการกระบวนการใช้สื่อเช่นนี้ การทำหน้าที่ของสมองจำเป็นจะต้องทำให้เกิดเจโตปริยญาณโดยอ้อมด้วยหรือไม่ แม้จะไม่จำเป็นสำหรับเจโตปริยญาณโดยตรง?

ในปาฐกถาคราวที่แล้ว เราได้พยายามชี้

required for indirect telepathy while it is unnecessary for direct telepathy?

In our previous talk we tried to show that the modern findings in regard to the mind and its relation to the brain do not preclude the possibility of survival after death. While reiterating this point we tried to give here a more detailed account of the Buddhist solution to the body-mind problem.

The arguments of the critics from the nature of the mind and its relation to the brain, if valid, would hold against any theory of survival after death including the Buddhist. The other objections which we dealt with in our previous talk could only be levelled against a rebirth theory, They were, that rebirth theory, They were, that rebirth was a self-contradictory concept in that it claimed that many persons were one and the same person, that it could not account for the increase in the human population and that biogenesis or a-sexual reproduction at the lowest levels of life was inexplicable on the basis of a rebirth theory.

If any of the above argument were valid, they would have shown that a rebirth theory was not merely improbable but impossible. But we saw that the argument were based on false premises and did not affect the Buddhist theory of rebirth. Where there was continuity of mind in the form of actual or potential memory and

ให้เห็นว่าสิ่งที่ถูกค้นพบหลายอย่างในปัจจุบันเกี่ยวกับจิตและความสัมพันธ์ของจิตกับสมองนั้น ไม่ได้ห้ามหรือขัดขวางความเป็นไปได้ของการเวียนว่ายตายเกิดแต่อย่างใด เราได้เห็นย้ำประเด็นนี้และพยายามอธิบายอย่างละเอียดมากขึ้นถึงคำตอบของพระพุทธศาสนาต่อปัญหาเรื่องกายกับจิต

ข้อโต้แย้งของบรรดานักวิจารณ์จากฝ่ายนี้เชื่อว่า จิตมีความสัมพันธ์กับสมองนั้น แม้จะมีเหตุผลแต่ก็ยังคงขัดกับทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดของพระพุทธศาสนาอยู่นั่นเอง ข้อโต้แย้งอื่นๆ ที่เราได้ตอบไปแล้วในปาฐกถาคราวที่แล้วนั้น ก็อาจขัดกับทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดได้เช่นกัน ข้อโต้แย้งเหล่านั้นก็คือ การเวียนว่ายตายเกิดเป็นแนวคิดที่มีความขัดแย้งในตัวเอง เพราะแนวคิดดังกล่าวอ้างว่า การที่คนจำนวนมากคือคนเดียวกันนั้นไม่สามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรมนุษย์ได้และการสืบพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำสุดก็ไม่สามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิด

ถ้าข้อโต้แย้งข้างต้นขัดใจข้อหนึ่งถูกต้องแล้ว ก็แสดงว่าทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดไม่เพียงพอแต่ไม่น่าจะเป็นไปได้เท่านั้น แต่เป็นไปได้เลย แต่เราได้เห็นแล้วว่า ข้อโต้แย้งเหล่านั้นตั้งอยู่บนหลักการที่ผิด และไม่มีผลกระทบต่อทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดของพระพุทธศาสนาเลย ที่ใดก็ตามที่การสืบต่อของจิต (สันตติ) เป็นไปในรูปของความจำที่มีอยู่จริง หรือเป็นไปได้จริง และในรูปของอารมณ์ของจิต ถ้าพูดตามสำนวนนิยมแล้ว เราอาจกล่าวได้ว่า

mental dispositions, then in popular parlance, we can speak of the many lives of one person. The increase of population would not present a difficulty where pre-existence could be in the form of animal lives or those of non-human being in this as will as other planets in the universe. Biogenesis ceases to be a problem if rebirth takes place only at a higher level of biological evolution.

Another Objection

One of the commonest objections against a theory of rebirth. Which implies pre-existence, is that we do not remember our past lives. The objection may take three different forms. First, that we do not have any memory of prior lives and that, therefore, there is no evidence of our having lived in the past prior to our present birth. Secondly, that memory is indispensable to the identity of a person. Thirdly, that unless we have memory, rebirth is to no purpose, since no moral or other lesson is learnt in the process.

We may first dispose of the third form of this argument. We are concerned only with the question as to whether re-becoming or rebirth is a fact and not whether it is a good thing to be reborn. We cannot argue from what ought to be or what is best to what actually is the case. It is generally admitted that such an argument has no basis in fact, since if it is

บุคคลคนเดียวแต่เกิดหลายชาติ การเพิ่มของจำนวนประชากรก็ไม่น่าจะมีปัญหา เพราะในอดีตชาตินั้น บุคคลอาจจะเคยเป็นสัตว์หรือไม้ก็อาจจะเคยเป็นมนุษย์ในโลกนี้และโลกอื่นในจักรวาลก็ได้ การสืบพันธุ์หมดปัญหาไปแล้วถ้าการเวียนว่ายตายเกิด เกิดขึ้นเฉพาะในวิวัฒนาการทางชีววิทยาระดับสูง

ข้อโต้แย้งใหม่

ข้อโต้แย้งธรรมดาสามัญที่สุดข้อหนึ่งต่อทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อดีตชาติ” นั่นก็คือ เราจำชาติก่อนของเราไม่ได้ ข้อโต้แย้งนั้นอาจจะมีแตกต่างกัน ๓ ข้อ ข้อแรกก็คือ เราจำอดีตชาติหลายๆ ชาติของเราไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีหลักฐานแสดงว่า เราเคยมีชีวิตในอดีตชาติก่อนกลับมาเกิดในชาติปัจจุบัน ข้อสอง ความจำมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการระบุรูปพรรณสัณฐานของคน ข้อสาม ถ้าเราจำอะไรไม่ได้การเวียนว่ายตายเกิดไม่มีเป้าหมาย เพราะบทเรียนทางศีลธรรมหรือ บทเรียนอื่นๆ ไม่มีการศึกษาเล่าเรียนกันอย่างเป็นระบบ

เราอาจตัดข้อโต้แย้งประการที่สามนี้ออกก่อนก็ได้ เราจะกล่าวถึงเฉพาะคำตอบที่ว่า การเวียนว่ายตายเกิดเป็นความจริงหรือไม่ โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับคำถามที่ว่า การตายแล้วเกิดเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ เราไม่อาจพิสูจน์หรืออ้างเหตุผลจากสิ่งที่ควรจะเป็นหรือจากสิ่งที่ดีที่สุดไปหาสิ่งที่เป็นความจริง จริงๆ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ความเห็นแย้งนั้น ไม่เป็นความจริงเป็นฐาน เพราะถ้าความเห็นแย้งนั้นเป็นความจริง

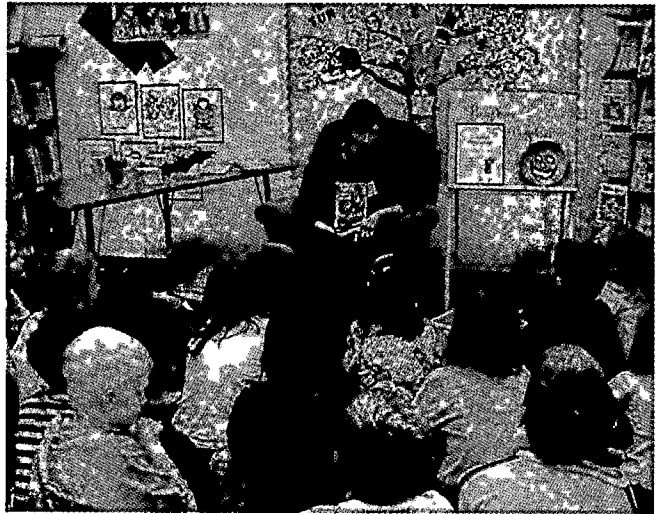
true, the world would be very much different from what in fact it is. Besides, there is a variety of rebirth theories and the question as to which one is true cannot be made on the basis of the ethical consideration as to which one is the best to believe in. For, quite apart from differences of opinion as to what is best (whether, for example, it would be better to remember or not to remember), there is no justification, as we have show, in arguing that what is best is in fact the case.

(อ่านต่อฉบับหน้า)

แล้วล่ะก็ โลกก็คงจะแตกต่างไปจากที่กำลังเป็นอยู่ที่นี่มากทีเดียว นอกจากนี้ ทฤษฎีการเวียนว่ายตายเกิดก็มีอยู่หลายทฤษฎีแตกต่างกัน และไม่อาจถามได้ว่า ทฤษฎีไหนถูกต้อง โดยใช้ฐานการพิจารณาเชิงศีลธรรมว่า ทฤษฎีไหนน่าเชื่อถือที่สุด เพราะนอกจากคำถามที่ว่า อะไรดีที่สุด (เช่นควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ) จะมีความแตกต่างกันหลายประเด็นแล้ว ก็ยังไม่มีเหตุผลดีพอที่จะนำมาอ้างดังที่เราได้ชี้ให้เห็นมาแล้วว่าอันที่จริงแล้วสิ่งที่ดีที่สุดนั่นเองคือความจริง

อาจารย์ประสานสุข สุชาติานนท์
 ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
 สำนักบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษานอกระบบ ในสหรัฐอเมริกา

สำหรับนักเรียนที่มีความประสงค์จะสมัครสอบการศึกษานอกระบบ วิธีเรียนด้วยตนเองเพื่อรับประกาศนียบัตรจากศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กรมการศึกษานอกระบบ) สามารถกระทำได้ โดยมีรูปแบบการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) สมัครขึ้นทะเบียนและลงทะเบียนเป็นนักศึกษา

2) ศึกษาเนื้อหาวิชาโดยมีครูอาสาสมัครเป็นผู้สอนเสริมวิชาการ

3) พบกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

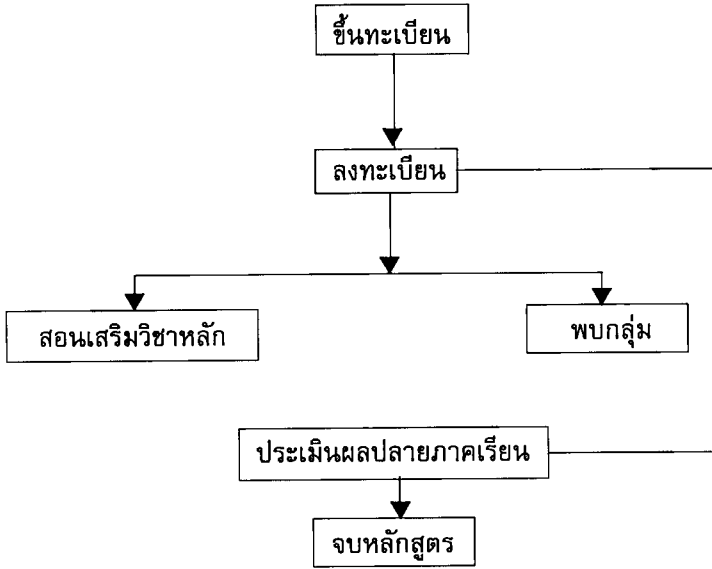
4) สอบประเมินผลเพื่อจบหลักสูตร

(ดังภาพประกอบในหน้า 39)

1.2 วิธีเรียนทางไกลเป็นการจัดการเรียนการสอนให้กับ

เยาวชนไทยตลอดปี โดยจัดเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์ ประมาณ 9 เดือน สอนวันละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 216 ชั่วโมง โดยมีวัดไทยเป็นศูนย์การเรียน มีครูอาสาสมัครจากท้องถิ่นมาดำเนินการสอน

2. การศึกษาต่อเนื่อง (หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันและกลุ่มสนใจ) จัดให้กับเยาวชนไทยและคนไทยในศูนย์การเรียนต่างๆ

การดำเนินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสำหรับเยาวชนไทยในต่างประเทศ จะมีศูนย์ส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กรมการศึกษาออกโรงเรียน) ประสานงานกับสถาบันการศึกษาในประเทศ เพื่อเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนไทยในต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนขึ้น โดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษกำหนด องค์ประกอบในการจัดตั้งศูนย์การเรียน และกำหนดหน้าที่ของบุคลากรประจำศูนย์การเรียน ดังนี้

2.1 วัดหรือชมรมที่คนไทยถือว่าเป็นศูนย์กลางของ

ชุมชนและมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมโครงการกับศูนย์ส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษให้แสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษร ไปยังสถาบันการศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอน จัดหาครูอาสาสมัคร ประเมินผลและวัดผลของนักเรียนด้วย

2.2 สถาบันการศึกษาในประเทศไทยต้องรับภาระในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดหาครูอาสาสมัคร และตรวจเอกสารทางการศึกษา และนำหลักฐานการแสดงความพร้อมและความจำนงของวัดหรือชมรมยื่นต่อศูนย์ส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

พิเศษเพื่อขอจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียน

2.3 สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน โดยศูนย์ส่งเสริมการศึกษาออกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งให้สถาบันการศึกษาที่นั้น ๆ เป็นศูนย์การเรียน

สรุปได้ว่ารูปแบบในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเยาวชนไทยในต่างประเทศนั้นได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ มีวิธีเรียน 2 วิธี คือ วิธีเรียนด้วยตนเองและวิธีเรียนทางไกล

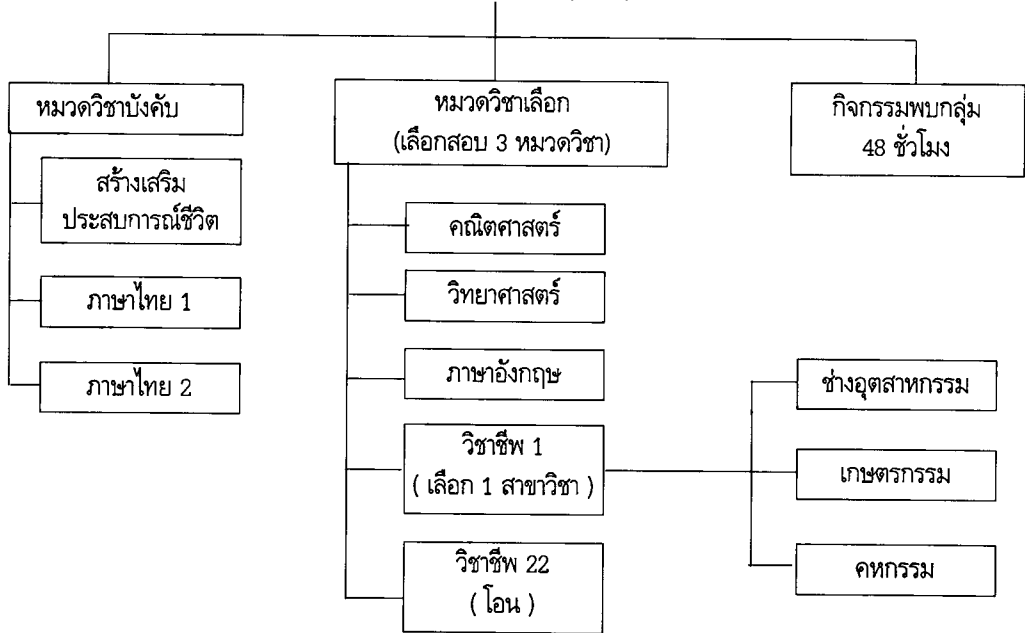
2. การศึกษาต่อเนื่อง (หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นและกลุ่มสนใจ)

ตอนที่ 2

หลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนระดับประถมศึกษาในต่างประเทศ

ในปีการศึกษา 2529 เป็นปีแรกของการจัดการศึกษาออกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกสำหรับคนไทยในต่างประเทศระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จึงต้องใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ

ประถมศึกษา (ป.6)

เบ็ดเสร็จระดับ 3 - 4 พ.ศ. 2522 (ระดับที่ 3) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้กับนักศึกษาไทยในประเทศไทย ซึ่งบางหมวดวิชาไม่จำเป็นต้องใช้บังคับให้นักศึกษาไทยในต่างประเทศเรียน เพราะสภาพแวดล้อมของสังคมแตกต่างกันในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ ดังนั้น เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาของโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) จึงได้ปรับหมวดวิชาบังคับและหมวดวิชาเลือกตาม

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3 - 4 พ.ศ. 2522 ใหม่ เป็นหลักสูตรประถมศึกษา (ป.6) พ.ศ. 2529 ประเภทบุคคลภายนอก สำหรับคนไทยในต่างประเทศ เพื่อจบหลักสูตรนี้แล้วยังคงมีความรู้ความสามารถเหมือนเดิมทุกประการ ตามโครงสร้างดังนี้

ประถมศึกษา (ป.6)

โครงสร้างหลักสูตร ประถมศึกษา (ป.6) พ.ศ. 2529 ประเภทบุคคลภายนอก สำหรับคนไทยในต่างประเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 สำนักบริหารงานการศึกษาของ

โรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน) ได้พิจารณาเห็นว่าหลักสูตรประถมศึกษา (ป.6) พ.ศ. 2529 ประเภทบุคคลภายนอก สำหรับคนไทย ในต่างประเทศ ยังไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในต่างประเทศ และเห็นสมควรฝึกอบรมให้คนไทยในต่างประเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย และสำนึกในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่ขึ้น คือ หลักสูตรประถมศึกษาประเภทบุคคลภายนอก สำหรับคนไทยในต่าง

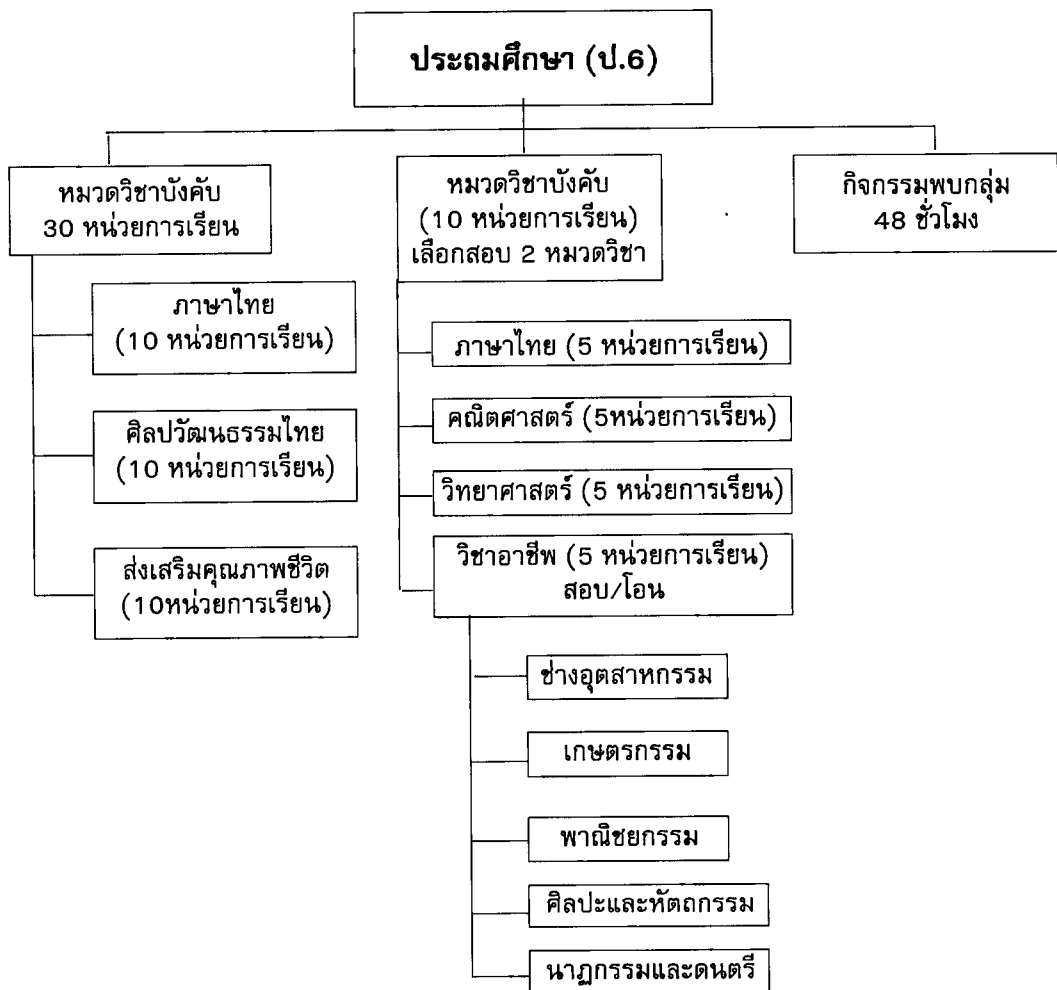
ประเทศ พุทธศักราช 2530 ตาม
โครงสร้างนี้

โครงสร้างหลักสูตร
ประถมศึกษาประเภทบุคคล
ภายนอกสำหรับคนไทยในต่าง
ประเทศพุทธศักราช 2530

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546
กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้
หลักสูตรสถานศึกษา ตาม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 สำหรับ
เยาวชนไทยในต่างประเทศ แทน
หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น และระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับ
เยาวชนไทยในต่างประเทศทุก
ฉบับ โดยให้เริ่มใช้หลักสูตร

สถานศึกษาตามหลักสูตรการ
ศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 สำหรับเยาวชนไทยใน
ต่างประเทศ ในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 และ 4 ในศูนย์การเรียนทาง
ไกลในต่างประเทศ / หน่วยจัดฯ
ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้น
ไป

ผศ.ดร.พรชัย พัชรินทร์ตนะกุล

อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์พิเศษ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เดินป่าเข้าหาพญายม จรวดแอ็ดลาส 5
นำส่งยานอวกาศนิวฮอไรซันส์ ขึ้นสู่ท้องฟ้า
เพื่อมุ่งหน้าสู่ดาวพญายม เมื่อวันที่
20 มกราคม 2549 เวลา 2:00 น.
ตามเวลาในประเทศไทย

ท่องจักรวาลตามหาพญายม

ท่านทราบหรือไม่ว่า พญายมมีอยู่จริงในจักรวาลไม่ไกลไม่ใกล้จากเราเอง พญายมที่กล่าวนี้คือดาวดวงหนึ่งที่มีชื่อว่า “ดาวพญายม” หรือ ที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “ดาวพลูโต” ซึ่งคำว่า “พลูโต” คือชื่อของเจ้าแห่งนรก ซึ่งก็คือพระยม หรือพญายม ดาวพลูโตจึงแปลว่า ดาวพญายม หรือ บางทีก็เรียกสั้นๆว่า “ดาวยม”

พญายมอยู่ที่ไหน? และเราจะไปตามหาได้อย่างไร? นี่คือนักวิทยาศาสตร์ขบคิดกันมานานแล้ว แต่เป็นปัญหาคนละแบบกับนักการศาสนา เพราะสำหรับนักการศาสนาแล้ว พญายมคือผู้เป็นใหญ่ในนรก ซึ่งก็คงจะต้องอยู่ในนรก และวิธีการที่จะไปหาพญายมก็คงจะหนีไม่พ้นการฝึกสมาธิ

จิต เพื่อที่จะได้ติดต่อหรือเดินทางไปหาท่านในมิติแห่งกายทิพย์ หากแต่พญายมที่เป็นดาวนั้นเราจะไปตามหาได้ก็ด้วยวิธีการทางวัตถุเท่านั้น นั่นคือจะต้องส่งยานอวกาศเดินทางไปให้ถึง

ก่อนอื่น ก่อนที่เราจะเดินทางไปตามหาดาวพญายมนั้น เราจะต้องรู้เสียก่อนว่า ดาวดวงนี้คืออะไร และอยู่ที่ไหน ดาวพญายมนี้คือดาวบริวารของดวงอาทิตย์ประเภทหนึ่ง เรียกว่า “ดาวเคราะห์” ดาวพญายมเป็นดาวเคราะห์บริวารที่มีขนาดเล็กที่สุด และอยู่ไกลจากดวงอาทิตย์มากที่สุด จัดเป็นดาวเคราะห์ดวงที่เก้าของดวงอาทิตย์ ส่วนดาวเคราะห์อีกแปดดวงที่เหลือ คงจะเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว นั่นคือ ดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์

ดาวยูเรนัส (หรือดาวมฤตยู) และดาวเนปจูน (หรือดาวเจ้าบาดาล) ดาวเคราะห์คือก้อนหินหรือก้อนก๊าซขนาดยักษ์หุ้มที่มาที่วิ่งวนอยู่รอบดวงอาทิตย์ ดาวเคราะห์ที่มีองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นก้อนหินได้แก่ ดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาวอังคาร และดาวพญายม ส่วนดาวเคราะห์ที่มีองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นก้อนก๊าซได้แก่ ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์ ดาวยูเรนัส และดาวเจ้าบาดาล ดาวเคราะห์ทั้งหมดดังกล่าวนี้ มนุษย์เราได้ส่งยานอวกาศไปสำรวจหมดแล้วถึงแปดดวง จะขาดอยู่ก็แต่ดาวพญายมเท่านั้น แต่ข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลที่มีอยู่ก่อนวันที่ 20 มกราคม 2549 ที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากในวันที่ 20 มกราคม 2549 นั้น ณ เวลา

2:00 นาฬิกา ตามเวลาในประเทศไทย นักวิทยาศาสตร์ได้ยิงจรวดเพื่อส่งยานอวกาศชื่อ “นิวฮอไรซันส์” (New Horizons แปลว่า ขอบฟ้าใหม่) ขึ้นจากสถานีของกองทัพอากาศ ณ แหลมคานาเวอรัล รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และยานอวกาศนี้ได้พุ่งตรงสู่ดาวพลูโตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ยานอวกาศนิวฮอไรซันส์ จะใช้เวลาเดินทางนานถึง 10 ปี! ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น นักวิทยาศาสตร์หลายคนติดตามผลงานนี้อยู่ รวมทั้งผู้เขียนด้วย อาจจะได้ไปหาพยานุภาพจริงๆแล้วก็ได้ อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์เขามีระบบถ่ายทอดส่งต่อจากกรุ่นหนึ่งไปยังอีกกรุ่นหนึ่งอย่างไม่ขาดสาย เราจึงคงจะไม่ต้องเป็นห่วงกังวลนัก ว่าเมื่อถึงเวลานั้นแล้ว หากไม่มีคนติดตามเรื่องนี้อยู่ จะทำให้ยานอวกาศรวมทั้งเงินทองที่ใช้ไปกับยานอวกาศนี้สูญเปล่าไป

ในเมื่อหลุดพ้นจากความกังวลในเรื่องความต่อเนื่องและความสูญเปล่า ของโครงการส่งยานอวกาศไปสำรวจดาวพญายมแล้วเราจะมาดูในรายละเอียด กัน

ต่อไป สิ่งที่เราจะต้องทำความเข้าใจกันเป็นประการแรกก็คือ เวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางนานถึง 10 ปี เหตุที่ต้องใช้เวลานานมากเช่นนี้ เพราะว่าดาวพญายมอยู่ไกลมาก คืออยู่ไกลถึง 5 พันล้านกิโลเมตรจากโลก ซึ่งคิดเป็นเวลาเดินทางของรถยนต์ จะใช้เวลาประมาณ 50 ล้าน ชั่วโมง หรือประมาณ 6 พันปี! ในเมื่อรถยนต์ต้องใช้เวลาเดินทางถึง 6 พันปี ดังนั้นการที่ยานอวกาศใช้เวลาเพียง 10 ปี ก็นับว่าเร็วมาก เร็วตั้งแต่แสงฟ้าแลบ ถึงแม้ว่านักวิทยาศาสตร์บางคนจะต้องตายไปบ้างในเวลา 10 ปีนี้ก็ตาม จัดเป็นความเร็วที่ยอมรับได้ อย่างหน้าขึ้นตาบานพอสมควร!

ความเร็วของยานอวกาศดังกล่าว จัดว่าเร็วกว่ารถยนต์ถึง 600 เท่า หรือเร็วกว่าเครื่องบินไอพ่นถึง 60 เท่า หรือเร็วกว่าความเร็วของลูกปืนถึงกว่า 10 เท่า! ซึ่งเป็นผลทำให้ยานอวกาศนิวฮอไรซันส์เป็นยานอวกาศที่มีความเร็วมากที่สุดในประวัติศาสตร์ของการส่งยานอวกาศของมนุษย์ การที่ยานอวกาศสามารถวิ่งได้เร็วขนาดทำลายประวัติศาสตร์นี้ ไม่ใช่เป็นผล

จากแรงส่งของจรวดที่นำส่งยานอวกาศขึ้นสู่ท้องฟ้า และออกไปสู่อวกาศภายนอกแต่เพียงประการเดียว หากแต่ว่ายานอวกาศนี้ได้รับแรงหนุนช่วยส่งจากแรงดึงดูดของดาวพฤหัสบดีอีกแรงหนึ่งด้วย หมายความว่า ยานอวกาศจะเดินทางไปถึงดาวพฤหัสบดีก่อน โดยใช้เวลาประมาณ 1 ปี และเมื่อถึงเวลานั้น ยานนิวฮอไรซันส์ จะวิ่งอ้อมดาวพฤหัสบดี เพื่อใช้แรงดึงดูดของดาวพฤหัสบดีนั้น “เหวี่ยง” ส่งยานต่อไปให้พุ่งตรงสู่ดาวพญายม ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางอีก 9 ปี และจะไปถึงดาวพญายมในเดือนกรกฎาคม 2558

เมื่อไปถึงดาวพญายมแล้ว ยานจะถ่ายภาพของดาวพญายม และดวงจันทร์สองดวงซึ่งเป็นดาวบริวารของดาวพญายมนั้นอย่างใกล้ชิด รวมทั้งจะถ่ายภาพของดาวดวงเล็กดวงน้อย ซึ่งเป็นวัตถุในแถบไคเปอร์ที่อยู่ใกล้เคียงด้วย ทั้งนี้การทำงานของอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ทั้งหมดในยานจะอาศัยกระแสไฟฟ้าจากแหล่งต้นกำเนิดพลังงานซึ่งเป็นสารกัมมันตรังสีพลูโตเนียม-238 โดยสารนี้จะปล่อยรังสีออกมาเพื่อกระทำความร้อนให้แก่

แบดเตอร์ชนิดพิเศษ และแบดเตอร์นี้จะเปลี่ยนพลังงานความร้อนเป็นพลังงานไฟฟ้าเพื่อจ่ายให้แก่อุปกรณ์ต่างๆอีกต่อหนึ่งเพื่อการศึกษาสำรวจดาวพญายม พร้อมทั้งดวงจันทร์ของดาวพญายม และดาวเล็กดาวน้อยในแถบไคเปอร์ต่อไป

แถบไคเปอร์คือแถบหรือแนวล้อมรอบดวงอาทิตย์ ในบริเวณไกลกว่าวงโคจรของดาวเจ้าบาตาล (เนปจูน) ออกไป ในทำนองเดียวกับแถบดาวเคราะห์น้อย ที่อยู่ในบริเวณระหว่างวงโคจรของดาวอังคารและดาวพฤหัสบดี แถบไคเปอร์นี้ประกอบด้วยดาวขนาดเล็กที่เป็นก้อนหินที่เย็นจัด ซึ่งขณะนี้เราได้ค้นพบแล้วประมาณหลายร้อยก้อนหรือหลายร้อยดวง และคาดว่าจะมีจำนวนทั้งหมดถึงหลายหมื่นดวง ก้อนหินเหล่านี้เป็นเศษวัสดุที่หลงเหลือจากการก่อกำเนิดของดวงอาทิตย์ รวมทั้งดาวเคราะห์และระบบสุริยะทั้งหมดเมื่อ 4,600 ล้านปีมาแล้ว การที่ยานอวกาศจะไปถ่ายภาพและสำรวจดาวหรือวัตถุเหล่านี้อย่างใกล้ชิดจึงเป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้เรียนรู้ว่าดวงดาวต่างๆในระบบ

สุริยะทั้งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ทั้งหลาย ถือกำเนิดขึ้นมาได้อย่างไร

อันที่จริงดาวพญายมน่าจะเป็นดาวในแถบไคเปอร์ มากกว่าจะเป็นดาวเคราะห์ปกติ เพียงแต่ว่าในขณะที่ค้นพบดาวพญายมนั้น เราไม่ทราบว่าจะยังมีแถบไคเปอร์ที่ประกอบด้วยดวงดาวจำนวนมากมายมหาศาลอยู่ภายนอกวงโคจรของดาวเจ้าบาตาล (เนปจูน) เราจึงจัดดาวนี้เป็นดาวเคราะห์ดวงสุดท้ายหรือดวงที่เก้า แต่วันนี้เราทราบแล้วว่าดาวพญายมเป็นเพียงดาวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดดวงหนึ่งในแถบไคเปอร์เท่านั้นเปรียบดังดาวเซเรสเป็นดาวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในแถบดาวเคราะห์น้อยนั่นเอง

ดังนั้น เราจึงไม่น่าจะจัดดาวพญายมเป็นดาวเคราะห์ แต่ควรจะลดสถานะของ “พญายม” ลงมา โดยจัดเป็นวัตถุในแถบไคเปอร์ และถือว่าแถบดาวเคราะห์น้อยมีสองแถบ คือ แถบดาวเคราะห์น้อยเดิมที่อยู่ระหว่างวงโคจรของดาวอังคารและดาวพฤหัสบดี และแถบดาวเคราะห์น้อยใหม่ที่เรียกว่าแถบ

ไคเปอร์ ซึ่งอยู่เลยวงโคจรของดาวเจ้าบาตาล (เนปจูน) ออกไป โดยมีดาวเซเรสเป็นดาวเคราะห์น้อยดวงใหญ่ที่สุด และดาวพญายมเป็นวัตถุในแถบไคเปอร์ที่มีขนาดใหญ่มากดวงหนึ่ง ซึ่งไม่ใหญ่ที่สุด ถ้าเป็นดังนี้ดาวเคราะห์ก็จะมีจำนวนเพียง 8 ดวงเท่านั้น

นอกจากนั้น ถ้าเราจะยังคงนับดาวพญายมเป็นดาวเคราะห์ เราก็จะต้องนับดาวหรือวัตถุในแถบไคเปอร์อีกหลายดวงที่มีขนาดใหญ่กว่าดาวพญายมเป็นดาวเคราะห์ด้วย ซึ่งอย่างน้อยในขณะนี้เราได้ค้นพบดาวที่มีขนาดใหญ่กว่าดังกล่าวแล้วหนึ่งดวง จำนวนดาวเคราะห์จึงต้องมี 8 หรือมีฉะนั้นก็จะต้องมีมากกว่า 9 จะไม่มีทางเป็น 9 เหมือนเช่นเดิมอีก

“พญายม” จึงอาจจะต้องลดสถานภาพลงมา แต่คงจะยังคงเป็น “พญายม” อยู่ต่อไป

เดระขี้เอกาน

พรหมลิขิต...หรือ?
 พระเจ้าสร้าง...หรือ?
 แล้วใคร...ใครล่ะ
 เนรมิต ก้อนเนื้อและลมปราณ
 ...ริมฝั่งทางสวรรค์ คือ มหาราชวังของเขา
 มีท้องฟ้าต่างกระเบื้อง
 มีพื้นดินต่างป่าแก่
 มีความว่างเปล่าต่างฝาผนัง
 พระจันทร์ต่างโคมไฟ
 พระพายต่างพัดลม
 อากาศหนาวเหน็บต่างแอร์คอนดิชั่น
 มีความอบอุ่นจากเปลวเพลิงที่เผาศพ เจก ฮีทเตอร์ (เครื่องทำความอุ่น)
 มีกลิ่นหอม อันอบอวลจากร่างกายมนุษย์ที่ถูกหมกไหม้
 ด้วยพระเพลิง
 มีเสียงร้องไห้ อ่อนวอน ต่อพระยามัจจุราชผู้ประธานหยิบยื่น
 ความสิ้นหวังแต่...มวลมนุษย์ ต่างดนตรีและเสียงเพลง
 เขา นั่งอยู่ตรงนี้...
 ภายในคฤหาสน์อันยิ่งใหญ่
 ด้วยสายตา อิดโรย
 สิ้นหวัง
 หิวโหย
 วิงวอน
 ลำไส้ กระเพาะ
 เร่งเร้าอย่างรุนแรง
 เสียงโคลกคลาก โครมคราม เจกสงครามกองโจร
 อาหารมือนี้...
 ขึ้นอยู่กับธารเมตตาของอาคันตุกะผู้มาเยือน
 ใครหนอ...
 กำหนดให้เขา ขอทาน
 ณ ริมฝั่งแม่น้ำคงคา.

ชัยมุสิก เขมานนท์
 ริมฝั่งคงคา เมือง พาราณสี
 ๑ ก.พ. ๓๐

สุนทรียศาสตร์ในเรื่องพระนางสามาวดี

สามาวดี วตฤ เป็นเรื่องแรกในอรรถกถาธรรมบท อภิปรายทรรค ภาค ๒ บรรดานักแปลบาลีที่เป็นมหา (สอบ ป.ธ. ๓ ได้) หรือไม่ได้เป็น จะผ่านเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก ทำไมครูสอนบาลีจึงเลือกให้แปลภาค ๒ เรื่องสามาวดีก่อน ทั้งที่ธรรมบทมี ๘ ภาค ควรเริ่มจากภาคที่ ๑ เรื่องที่ ๑ คือ จักขุปาล แต่กลับเป็นว่าให้แปลภาค ๒ จนจบ ต่อด้วย ๓ - ๔ แล้วกลับไปแปลภาค ๑ มาคิดได้ภายหลังว่าครูอาจารย์บาลีท่านมีศิลปะในการสอน คือ

๑) สามาวดี วตฤ เริ่มเรื่องก็เป็นนิทาน การเดินประโยคไม่ซับซ้อนเกินไป ไม่มีคาถาซึ่งเป็นยาขมสำหรับนักเรียนใหม่ กว่าที่จะถึงคาถาแรก คือ โย ทณฺเฑน อทณฺเฑสุ

อปฺปทฺฏเจสุ ทุสฺสตี นกฺเรียนได้ แปลประโยคคาถามา ๑๐ หน้ากว่าแล้ว ย่อมเกิดความชำนาญพอสมควร

๒) เริ่มเรื่องใน สามาวดี วตฤ ชวนให้ติดตามตั้งแต่มีพระราชา ๒ องค์ เป็นเพื่อนกัน เป็นพระราชากรองราชย์มานาน จึงปรึกษาเรื่องการออกบวช ตรงนี้ให้นึกถึงคติชีวิตของคนอินเดียว่า เขาคิดถึงประโยชน์โลกหน้าพอ ๆ กับโลกนี้ พระราชาทั้ง ๒ เห็นคนเกิด คนแก่ คนตาย จึงปรึกษากันว่า สิ่งที่จะติดตามไปสู่ปรโลกไม่มีเลย แม้ร่างกายยังต้องละทิ้งไป ประโยชน์อะไรด้วยชีวิตฆราวาส เราจักออกบวช (ดีกว่า)

๓) การบรรยายสร้างจินตภาพได้ดีมาก เช่น พระ

ราชาทั้ง ๒ เมื่อออกบวชเป็นฤาษีแล้ว คิดว่า ไม่ควรอยู่คลุกคลีกันอย่างชาวบ้าน จึงแยกกันอยู่บนภูเขาคนละลูกวันอุโบสถทุกกิ่งเดือนมาพบกันครั้งหนึ่ง และเพื่อให้ทราบว่าเป็นต่างยังมีชีวิตอยู่ปกติ (ตายสละนยา อตฺถิภาวํ) ตามเรื่องว่าพอ ๑๕ วัน ให้ก่อไฟขึ้นครั้งหนึ่งต่างมองเห็นเปลวไฟเป็นสัญญาณ ต่อมาเวฐฐที่ปกดาบสท่ากาละไป เกิดเป็นท้าวสักกะจอมเทพ อัลลกลับดาบสไม่เห็นเปลวไฟที่ภูเขาลูกโน้นก็ทราบว่าเป็นเพื่อนตายแล้ว

ตามที่ยกตัวอย่าง จะเห็นว่า มีรสของวรรณคดีตั้งแต่ *กรูณารส คือ รสรักสงสารอย่างเพื่อน สันดรส คือรสของความสงบเมื่อนึกถึงสภาพการเป็นอยู่บนภูเขาของฤาษี ความ

เป็นเพื่อนแท้ของพระราชชา ๒ องค์ ออกบวชแยกกันอยู่บนยอดเขาคนละลูก กลางคืน ๑๕ คำ มองจากภูเขาลูกนี้ เห็นแสงไฟรับแวนอยู่ที่ภูเขาลูกโน้น (ตอนนี้ให้กำหนดว่า เหลือแต่อัลลภ์ปดาบสองค์เดียว)

จะข้ามตอนไปถึงพระมเหสีของพระเจ้าปรีดิ์ปะกำลังทรงครรภ์แก่ ออกมานั่งกลางแจ้งเพื่ออาบแดดอ่อน ๆ ในตอนเช้า นางห่มผ้ากำพลีสีแดง นกยักษ์ (หตุถิลิงคสกุณนกมีตัวโตขนาดช้าง) บินผ่านมาเห็นพระเทวีห่มผ้าสีแดง คิดว่าเป็นเหยื่อหรือชิ้นเนื้ออาหาร โฉบลงมาตะปบในกรงเล็บใหญ่ บินไปที่ต้นไม้ (ใกล้ป่าหิมพานต์) พอนกเกาะจะจิกกิน พระนางจึงส่งเสียงร้องและปรบมือ มันตกใจบินหนีไป พระมเหสีผู้ทรงครรภ์แก่จวนคลอด ค้างอยู่บนต้นไม้ใหญ่ อย่างเดียวตาย

เหตุการณ์ตอนที่พระมเหสีประสูติพระโอรสบนต้นไม้ การใช้ถ้อยคำมีสุนทรียศาสตร์แท้ ข้อความในพากย์บาลีตั้งข้างล่างนี้ คำแปลเป็นไทยของผู้เขียนอาจไม่ซาบซึ้งเหมือน

ภาษาเดิมก็ได้

อดสุสา สุริยตถกคมนตรี กาลศ คพภก กมุขวาทา จลีสุ ฯ สพพทิสาสู คชชนโต มหาเมฆ อฏฐุทธิ ฯ สุขเต ตาย ราชมเหสียามา ภายิ อญเยติ วจนมตตปี อลภมานาย ทุกขปรเต ตาย สพพรตตี นิตุทา นามนาโหสิ ฯ วิภายมานาย ปนรตติยา วลาหวิกโม จ อรุณคคมนตรี ตสุสา คพภกฏานญจ เอกกขณเยว โหสิ ฯ สว เมฆอุตุญจ อรุณคคมนตรีอุตุญจ คเตตวา ชาตตตวา ปุตตสุส อุเทโนตินามมกาลี ฯ

แปล

ครั้งเมื่อกาลพระอาทิตย์อัสดง ลมกรรมชวตก็ป่วนปั่นในครรภ์ของพระนาง มหาเมฆคำรามก้องตั้งขึ้นรอบสารทิศพระราชมเหสีผู้เคยดำรงอยู่ในสุขารมย์ ยามนี้ไม่มีแม้คำปลอบใจว่า ข้าแต่พระแม่เจ้าอย่าทรงกลัวเลย ถูกความทุกข์ท่วมทับ ไม่ได้นิตรรามณ์ตลอดราตรี

แต่พอราตรีเริ่มสว่าง วลาหกเมฆร้ายก็เลือนหาย พระอาทิตย์เริ่มอุทัยไขแสงและประสูติกาลพระราชกุมารก็ได้ปรากฏในเวลาเดียวกัน พระนาง

จึงขนานนามประทานพระโอรสว่า อุเทน โดยถือนิมิตว่า ประสูติในเวลาเมฆสลายและอรุณไขแสงขึ้นมา อุลลกปดาบสสุพิโซตโต อวิทุเร วสนญฺจาน โหติ ฯ โสปกติยา วสุสทิวเส ลีตภเยน ผลาผลตถาย วณฺ น ปริสตี ตํ รุกขมุลํ คนฺตวา สกุณฺน ชาทิตมฺสํ อญฺจึ อหริตวา โภฏญฺเจตวารสํ ปจิตวา ปิวตี ตสฺมา ตํทิวสํปิ อญฺ อหริสฺสามีติ ตตถ คนฺตวา รุกขมุเล อญฺ ปรีเยสนฺโต อุปริทวารกสทํ สุตวา โอลเณนโตเทวีทิสฺวา กาลี ตฺวนฺติ วตฺวา มานุสิมฺหิติกถํ อคตาสีติหตุถิลิงคสกุณฺน อานีตมฺหิตี วุตเต โอตราตี อาท ฯ ชาตีสุมภทโต ภายามิ อญฺยาตี ฯ กาลี ตฺวนฺติ ฯ ชตติยาตี ฯ อหํปิ ชตติโย วาตี ฯ เตนฺหิ ชตติยมาญํ กเถหิตี ฯ โส กเถสิ ฯ เตนฺหิ อารุหฺท ปุตตกํ เม โอตาเรหิตี ฯ โสเอเกน ปสฺเสน อภิรุทณฺมคคํ กตฺวา อภิรุทิตวา ทารกํ คณฺหิตฺวา มา มํ หตุเถน จุปีตี วุตเต ตํ อจฺจุปิตฺวา ทารกํ โอตาเรสิ ฯ เทวีปิ โอตริ ฯ

แปล

แม้ที่ พัก อา คัย ของอัลลภ์ปดาบส ก็อยู่ไม่ไกลจากต้นไม้ นั้น ปกติในวันฝนตก

ดาบจะไม่เข้าป่าหาผลไม้เพราะ
 กลับหนาว มักไปที่โคนต้นไม้
 เก็บกระดูกของสัตว์ที่เหลือจาก
 นกคาบมาจิกกิน มาทุบแล้วต้ม
 ต้มน้ำดั่งนั้นวันที่มีเหตุนั้น ดาบส
 ก็คิดว่า เราจะไปเก็บกระดูก แล้ว
 เดินไปที่โคนต้นไม้มองหากระดูก
 อยู่ ได้ยินเสียงเด็กร้องบนต้นไม้
 เงยหน้าดูมองเห็นพระเทวี จึง
 ถามว่า

“นางเป็นใคร”
 “ข้ามันไซ้หญิงมनुสสา”
 “มาได้อย่างไร”
 “นกหัสดีนำข้ามา”
 “อย่าชกข้าลงมาเถิด”
 “ข้ากลัวเกิดเสื่อมเสีย
 วรรณาชาติ”
 “เจ้าผู้พิลาสเป็นใครนะ”
 “ข้านี้แลคือ กษัตริย์”
 “แม้ข้านี้ก็กษัตริย์”

“จงบอกชัตติยามา”
 “บอกแล้ว” (เป็นดั่ง
 ข้าแดง)
 “ขอพระองค์เจ้าออกแรง
 ขึ้นมา กรุณาให้ลูกน้อยข้าลงเถิด”
 ดาบสขึ้นไปทางด้านหนึ่ง รับทารก
 เมื่อนางทูลว่า อย่าเอามือถูก
 หม่อมฉัน ก็ไม่ถูกเลย รับแต่
 ทารกน้อยลงมา แม้พระเทวีก็ลง
 ตามมา.

อ่านต่อฉบับหน้า

ปัญญาจากงู

ใบสมัครสมาชิกสมาชิกรายสัปดาห์รายสองเดือน ของมหาวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อ ฉายา/นามสกุล.....

ที่ติดต่อทางไปรษณีย์

..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์

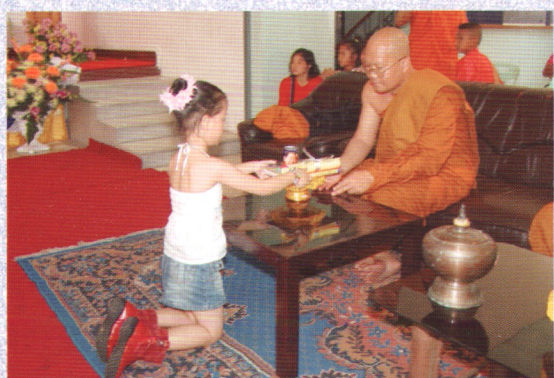
ประสงค์สมัครเป็นสมาชิกรายสัปดาห์รายสองเดือนเป็นเวลา ... ปี (ค่าสมาชิก ๑ ปี ๖ ฉบับ ๑๒๐ บาท รวมค่าส่ง) ได้แนบ

ธนาคัต/ตัวแลกเงิน จำนวน บาท สั่งจ่าย ปท.บางลำภู ในนามผู้จัดการ ผศ.จางง คันธิก สำนักงานกองวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถนนพระสุเมรุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร ๐๒ ๒๕๒ ๘๓๐๒, ๐๒ ๒๕๑ ๖๔๒๗, ๐๒ ๒๕๒ ๘๑๐๕ โทรสาร ๐๒ ๒๕๑ ๐๒๕๔

พระมหา ดร.ไพฑูรย์ รุจิมิตโต รองอธิการบดีฝ่ายเผยแผ่และวิเทศสัมพันธ์
เป็นประธานในพิธีไหว้ครูของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดบวรนิเวศ กรุงเทพฯ

กระเบื้องหลังคาเซรามิกแท้
❖ เอ็กเซลล่า ❖

ความงามแห่งพื้นหลัง
คุณคู่คุณค่าเอกสิทธิ์ไทย

กระเบื้องหลังคาเซรามิกแท้ เอ็กเซลล่า ความงามที่ไม่มีวันแปรเปลี่ยน
แข็งแกร่งทุกสภาพอากาศ ด้วยกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
ผ่านการเคลือบและเผา ที่อุณหภูมิสูงถึง 1100 องศาเซลเซียส
จึงได้ผิวกระเบื้องที่เนียนเรียบ สีสดใสสม่ำเสมอทุกแผ่น
จึงดูสวยเหมือนใหม่...ตลอดกาล

ผลิตภัณฑ์คุณภาพเยี่ยม จากเครือซิเมนต์ไทย

บริษัท กระเบื้องหลังคาเซรามิกไทย จำกัด
เลขที่ 1 ถนนปทุมธานีไทย บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
โทร. 0-2586-5999, 0-2586-5146-7 โทรสาร: 0-2586-5017

